

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8
ชื่อและนามสกุลผู้วิจัย	นายถนอม ศักดาศรี
แขนงวิชา	หลักสูตรและการสอน (ประถมศึกษา)
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์
คณะกรรมการที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์จันตรี คุปตะวาทีน 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์वलเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม 3. อาจารย์ ดร. สมบัติ ศรีทองอินทร์
ปีการศึกษา	2538

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 จำนวน 249 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ แบบมาตราส่วนประเมินค่าและแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสถิติค่าที ซึ่งปรากฏผลวิจัยดังนี้

(1) การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาได้ครบทั้ง 10 ด้านและอยู่ในระดับมาก คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การบริหารงานบุคลากร การจัดฝึกอบรมของครู การปฐมนิเทศครูใหม่ การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดบริการพิเศษแก่ครู การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและการประเมินผล

(๒) เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา ๘ ด้านต่างๆ ทั้ง ๑๐ ด้านในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว ๑ - ๒ ปีกับที่เปิดสอนมาแล้ว ๓ - ๔ ปีโดยส่วนรวมมีการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนในด้าน การพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบการเรียนการสอนและด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

(๓) ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา ๘ ตามองค์ประกอบทั้ง ๑๐ ด้าน โดยรวมแล้วมีปัญหาอุปสรรคเกือบทุกด้านยกเว้นด้านการปฐมนิเทศครูใหม่เท่านั้นไม่มีปัญหาอุปสรรคเลย

Title : Educational Supervision Practices in the Opportunity Equity in Basic Education Schools at the Lower Secondary Level Under the Jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission in the Education Region Eight

By : Mr. Thanom Sakdasri

Degree : Master of Education

Major Field : Curriculum and Instruction

School of : Educational Studies

Thesis Advisor: 1. Associate Professor Chantri Kuptavatin
2. Assitant Professor Nualsane Vongcherdthum
3. Dr. Sombat Srithongintra

Academic Year : 1995

Abstract

The purpose of this study were (1) to investigate the supervisory practices in the opportunity equity in basic education schools at the lower scondary level under the jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission, Education region eight (2) to compare the supervisory practices in the schools which organized opportunity equity classes for 1 - 2 years and 3 - 4 years (3) to study problems and suggestions for internal supervisory practices. Sample groups comprised 249 school principals, assistant school psincipals and academic affairs school teachers. The instrument used was questionnaire developed by the researcher. Percentage, arithmetic mean, standard deviation and t - test were employed for statistical analysis.

Research findings were :

1. Most schools performed internal supervision covering ten function areas namely curriculum development, instructional system,

instructional material provision, personnel management, in-service training, new teachers orientation, facilities provision, special services for teachers, school-community relationships and test and assessment. Their performances in these function areas were at high level

2. A comparison of instructional supervisory performance in the opportunity equity in basic education schools which operated for 1 - 2 years and 3 - 4 years as a whole were different at the .01 level. Nonetheless curriculum development, instructional system and provision of special service for teachers were not statistically different.

3. The problems concerning internal supervisory performances in the opportunity equity in basic education schools except new teachers orientation were regarded as school problems.

Key words supervisory performance, the opportunity equity in basic education school

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์จันตรี คุปตะวาทีน ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวลเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม อาจารย์ ดร.สมบัติ ศรีทองอินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำและตรวจแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมืออันประกอบด้วยท่านอาจารย์แพรวพรรณ ดีอาษา อาจารย์จิวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์คงไคย เรืองเดช อาจารย์สมเกียรติ รัตนวิฑูรย์ อาจารย์ประสงค์ ช่างเงิน อาจารย์สมหวัง เชื้อนแก้ว อาจารย์ทัศนียา ไชยสมบัติและผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำให้ข้อมูลในการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 รวมทั้งศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจังหวัดทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 8 ตลอดจนผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกโรงเรียนในเขตการศึกษา 8 ที่ได้ช่วยเหลือส่งแบบสอบถามและตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ท้ายที่สุดประโยชน์อันพึงจะได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการีบุคคลอันมีบิดามารดา ครูอาจารย์ อุปัชฌายอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนภรรยาและบุตร - ธิดา ที่ให้กำลังใจสนับสนุนด้วยดีมาตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมุติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียน	8
ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียน	11
ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียน	14
หลักการนิเทศการศึกษา	17
ผู้บริหาร โรงเรียนหรือผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนกับการนิเทศการศึกษา	19
งานในขอบข่ายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	21
โครงการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
1. งานวิจัยภายในประเทศ	30
2. งานวิจัยต่างประเทศ	34
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	41

	สารบัญ (ต่อ)	หน้า
บทที่ 4	การวิเคราะห์ข้อมูล	42
	สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
	ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	43
	ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8	45
	ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปีกับที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี	58
	ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8	72
บทที่ 5	สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	77
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	77
	วิธีดำเนินการวิจัย	77
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
	การวิเคราะห์ข้อมูล	77
	การสรุปผลการวิจัย	77
	อภิปรายผลการวิจัย	85
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	94
	บรรณานุกรม	95
	ภาคผนวก	102
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	119

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนตัวอย่างของแต่ละจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เขตการศึกษา 8	37
2	จำนวนแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับคืน จำแนกตามจังหวัด เขตการศึกษา 8	40
3	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	43
4	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร	46
5	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการจัดระบบ การเรียนการสอน	47
6	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์	49
7	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการบริหารงานบุคลากร	50
8	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการจัดฝึกอบรมของครู	51
9	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการปฐมนิเทศครูใหม่	52
10	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาด	53
11	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการจัดบริการ พิเศษแก่ครู	54
12	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชน	55
13	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการประเมินผล	56
14	สรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในด้านต่าง ๆ	57
15	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร	59
16	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการจัดระบบ การเรียนการสอน	60
17	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศด้านการบริหารงานบุคลากร 63
19	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศด้านการจัดฝึกอบรมของครู 64
20	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ 65
21	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาด 66
22	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศด้านการจัดบริการพิเศษ แก่ครู 68
23	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศด้านการสร้างความ สัมพันธภาพกับชุมชน 69
24	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศด้านการประเมินผล 70
25	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้ง 10 ด้าน 71

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและสร้างภูมิปัญญาให้แก่ชุมชนและสังคม การศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศชาติ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2532: 17) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการศึกษาไว้ว่า " เป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาคือ การพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติ ให้มีคุณสมบัติตามที่พึงประสงค์ เพื่อสันติสุขของบ้านเมืองและเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชาติในทุกๆด้าน คุณสมบัติที่การศึกษามุ่งให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่สำคัญ มีสามประการด้วยกันคือ เพื่อให้มีทักษะ มีความสามารถที่จะประกอบการทำงานอาชีพได้ และเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม "

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้ระบุถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า " การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านของประเทศ " (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2535: 8)

แนวโน้มการจัดการศึกษาของไทยในอนาคต จะเป็นไปในลักษณะของการขยายการศึกษา ทั้งนี้เพราะ " สังคมไทยในอนาคตจะต้องเป็นสังคมอุตสาหกรรมอย่างแน่นอน...ประกอบด้วยกระแสของโลกที่มีพลังผลักดันทั้งโดยตรงและโดยอ้อมให้ไทยเป็นแหล่งอุตสาหกรรม " (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ 2532: 125) ส่วนบรรจง ชูสกุลชาติ (2532: 4) มีความเห็นว่า " ในอนาคตคิดว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขยายการศึกษา ให้แก่ประชาชนให้สูงขึ้นทั้งนี้เพราะเรามีเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ต้องการให้ประเทศของเราเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ "

จะเห็นได้ว่าการศึกษายเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีผลกระทบต่อระดับการพัฒนาของประเทศชาติให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่ทันสมัย อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษา

ในปัจจุบันและอนาคตนั้นไม่เพียงแต่ที่จะผลิตและสร้างคนเพื่อสนองตอบความต้องการทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น การจัดการศึกษานี้โดยความมุ่งหมายส่วนรวมแล้วยังหมายถึง การพัฒนาคุณภาพของประชากรของประเทศทุก ๆ ด้าน เช่น การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ความเป็นผู้รักษาระเบียบวินัย ตลอดจนเป็นผู้มีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ ฯลฯ เป็นต้น รัฐจึงได้ให้ความสำคัญในการศึกษาทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับต้องจัดให้กว้างขวางและทั่วถึงมากที่สุด (สุชาติ สุธาตะ 2527: 6) เพราะการศึกษาภาคบังคับเป็นหน้าที่ซึ่งรัฐจะต้องจัดบริการให้แก่ประชาชน เพื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ (กมล ภูประเสริฐ 2527: 25) ยิ่งประชาชนมีระดับการศึกษาสูงขึ้นเท่าใดยิ่งจะเกิดผลดีต่อการพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 ให้ดำเนินการโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 จึงทำให้ในปี พ.ศ. 2534 มีนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 60.06 หรือประมาณ 50,803 คน

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ยังให้ความสำคัญต่อการขยายโอกาสทางการศึกษา ดังได้ระบุไว้ในนโยบายการศึกษาว่า " เร่งปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานและขยายการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้จบประถมศึกษาได้เข้าเรียนมากขึ้น " (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2535: บทนำ)

อย่างไรก็ดีการเร่งขยายโอกาสทางการศึกษาให้สูงขึ้นกว่าระดับประถมศึกษา ด้วยการให้โรงเรียนประถมศึกษาเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ย่อมทำให้เกิดปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเหล่านี้ เนื่องจากเป็นงานใหม่เร่งด่วน ครูอาจารย์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจึงไม่มีประสบการณ์ในการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเกิดผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษาในระดับนี้ สภาพและปัญหาดังกล่าวจะลดลงได้ระดับหนึ่ง ถ้าโรงเรียนจัดการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้เหมาะสม ทั้งนี้ก็เพราะหน้าที่การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่บริหารและจัดการเรียน

การสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อันเป็นภารกิจใหม่ของโรงเรียนประถมศึกษา อย่างไรก็ตามสภาพและปัญหาอุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานั้นก็คือการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

พื้นที่การจัดการศึกษาในเขตการศึกษา 8 ซึ่งมีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อันประกอบด้วยจังหวัดน่าน แพร่ พะเยา เชียงราย ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่และแม่ฮ่องสอนจำนวน 376 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2538 ต่างมีสภาพพื้นที่ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาให้เหมาะกับสภาพและความต้องการในเขตการศึกษา 8 จึงมีหลักการและแนวทางการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกันตลอดจนสภาพปัญหาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาก็เช่นเดียวกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหรือครูวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ยังมีปัญหาในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา แม้ว่าจะได้รับการฝึกอบรมเพื่อเตรียมการมาช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วก็ตาม

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่และรับผิดชอบงานนิเทศการศึกษาในระดับอำเภอและจังหวัดจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาว่า มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องใดมีการปฏิบัติงานหรือไม่เพียงใดเพื่อจะได้นำข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการวางแผนพัฒนาหรือเสนอแนะหน่วยงานงานที่เกี่ยวข้อง ฝึกอบรมบุคลากร และปรับปรุงการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 8 ที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปีกับที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี

3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

สมมุติฐานการวิจัย

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในมากกว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียนที่ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ปีการศึกษา 2538 ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้กรอบแนวคิดงานนิเทศการศึกษาของแฮร์ริส (Harris) 10 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การจัดระบบการเรียนการสอน
3. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์
4. การบริหารงานบุคลากร
5. การจัดฝึกอบรมของครู
6. การปฏิรูมนิเทศครูใหม่
7. การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก
8. การจัดการพิเศษแก่ครู
9. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
10. การประเมินผล

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความรู้เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามวิธีการ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่จัดทำขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 - 2538

2. ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการแจกแจงแบบปกติ

3. ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานหรือกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะ ให้คำปรึกษาหารือที่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน แสดงออกมาในการทำงานกับครูในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน

ปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง ข้อขัดข้องต่อการให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะ ให้คำปรึกษาหารือผู้ดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดทำการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 - 2537

โรงเรียนที่เปิดสอน 1 - 2 ปี หมายถึง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 - 2537

โรงเรียนที่เปิดสอน 3 - 4 ปี หมายถึง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 - 2535

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย จะเป็นข้อมูลที่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 นำข้อค้นพบไปวางแผน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนามาตรฐานการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน
2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อําเภอและกิ่งอําเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 นำข้อค้นพบหรือได้ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนา ศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน
3. ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน นำข้อค้นพบมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ให้ดำเนินไปอย่างมีระบบต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพตลอดจนมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 และได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
2. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
3. ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
4. หลักการนิเทศการศึกษา
5. บทบาทผู้บริหาร โรงเรียนหรือผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนกับการนิเทศการศึกษา
6. งานในขอบข่ายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
7. โครงการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

นักการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิหลายคนได้ให้คำจำกัดความหรือให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

อาคม จันทสุนทร (2525: 1) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า " การนิเทศการศึกษาเป็นบริการอย่างหนึ่งที่ได้จัดให้แก่ระบบการศึกษามีเทคนิคและเป็นไปในทางวิชาการ การนิเทศการศึกษาจะกระทำต่อบุคลากรทางการศึกษา ทั้งครูผู้บริหารและฝ่ายบริการอื่น ๆ ในวงการศึกษานี้ให้มีจุดหมายปลายทางที่มีผลการศึกษาหรือเด็กที่ได้รับการศึกษา "

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526: 234) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า " การนิเทศการศึกษา เป็นการปรับปรุงการสอนโดยการวางแผนเพื่อพัฒนาการสอนให้เกิดผลดีแก่นักเรียน การนิเทศการสอนมิใช่จะเพิ่งเปลี่ยนแปลงตัวครูโดยเห็นว่าครูยังทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ หากเพิ่งถึงสิ่งเหล่านี้คือ นโยบายการศึกษา จุดประสงค์ของการศึกษา การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร วิธีสอนของครูและความร่วมมือของคณะครูในโรงเรียน ฉะนั้นการนิเทศการศึกษาจึงมีขอบเขตกว้างขวางมาก "

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 88) ให้ความหมายว่า " การนิเทศการศึกษา เป็นการร่วมมือ การช่วยเหลือ แนะนำและการให้คำปรึกษาหารือเพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมการสอนได้ด้วยตนเอง "

นิพนธ์ ไทยพานิช (2529: 17) ได้ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาไว้ว่า " การนิเทศการศึกษา เป็นความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดกิจกรรมและให้บริการกับผู้บริหารและครูในทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน "

สงัด อุทรานันท์ (2530: 12) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า " การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน "

ส่วนวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530: 5) กล่าวว่า " การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน "

กรมสามัญศึกษา (2532: 5) ก็ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า " การนิเทศการศึกษามีความหมายถึง การจัดการให้เกิดความร่วมมือหรือประสานงานกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาในอันที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมาย "

สเปียร์ (Spears 1967: 16) กล่าวว่า " การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู โดยมุ่งหวังช่วยเหลือครู เพื่อให้ครูได้ช่วยเหลือตนเอง "

ไวลส์ (Wiles 1967: 6) กล่าวว่า " การนิเทศการศึกษาคือการแนะนำซึ่งกันและกันการวางแผนร่วมกัน ปรึกษาหารือกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น "

และแฮริส (Harris 1985: 19) ก็ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า " การนิเทศการศึกษาหมายถึง สิ่งที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลและสิ่งต่างๆ เพื่อที่จะดำรงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ "

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า " การนิเทศการศึกษาหมายถึง กระบวนการร่วมมือกันทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียน "

ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ส่วนคำว่า " การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน " หรือ " การนิเทศภายในโรงเรียน " มีผู้ให้ความหมายไว้หลายคนดังนี้ คือ

วิจิตร วรุตบางกูร (2526: 2) กล่าวว่า " การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นการส่งเสริม สนับสนุนหรือช่วยเหลือของผู้บริหารและทีมงานที่จะเพิ่มสมรรถภาพในการสอนของครูในโรงเรียนให้สูงขึ้น ทำให้ครูสอนได้ผลดีมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและทำให้เกิดผลดีต่อการศึกษานักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ "

สังัด อุทรานันท์ (2527: 1-2) กล่าวว่า " การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนคือ กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียนโดยการร่วมมือของบุคลากรทั้งหมดภายในโรงเรียน " สำหรับอาคม จันทสุนทร (2527: ภาคผนวก) กล่าวว่า " การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการจัดการนิเทศการศึกษาโดยอาศัยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงคัดเลือกและแต่งตั้งขึ้น "

กรมสามัญศึกษา (2534: 1) ได้ระบุไว้ว่า " การนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึง กระบวนการที่ผู้นิเทศในโรงเรียนดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ การประสานงานและการใช้ศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ อันจะส่งผลไปถึงการพัฒนา งานของโรงเรียนนั้น ๆ โดยส่วนรวม "

จึงสรุปได้ว่า "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน" หมายถึง การดำเนินงานหรือ กิจกรรมการให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะ ให้คำปรึกษาหารือที่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูวิชาการโรงเรียนแสดงออกมาในการทำงานกับครูในโรงเรียนซึ่งจะช่วยสนับสนุนประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน

2. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

สาย ภาณุรัตน์ (2517: 30-33) ได้แบ่งความมุ่งหมายการนิเทศการศึกษาใน ลักษณะดังนี้

1. ช่วยให้ครูเห็นและเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหน้าที่โดยเฉพาะของโรงเรียน ที่จะดำเนินการไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น
2. ช่วยให้ครูได้เห็นและเข้าใจความต้องการของนักเรียนและปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนและช่วยจัดสนองความต้องการของนักเรียนอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ตลอดจนช่วยแก้ไข และป้องกันภัยอันจะพึงมีแก่นักเรียน
3. ช่วยสร้างครูให้มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี คือ ช่วยส่งเสริม ความสามัคคีและรู้จักทำงานร่วมกับครูอื่น ๆ ช่วยส่งเสริมให้ครูเข้าใจดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน รู้จักรับผิดชอบทำงานในหน้าที่ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและรวดเร็ว โดยไม่ต้องอาศัยการกระตุ้น เตือนและมีความรู้ในเรื่องปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา ระเบียบวิธีสอน การวัดและประเมินผล การบริหารการศึกษา และการนิเทศการศึกษา
4. ช่วยเสริมขวัญและกำลังใจของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง และรวมหมู่ คณะให้เป็นทีมที่ปฏิบัติงานร่วมกันด้วยกำลังสติปัญญาอันสูง เพื่อบรรลุจุดประสงค์อันเดียวกัน
5. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงานให้ถูกต้องกับ ความสามารถของครูแต่ละคน และมอบงานนั้น ๆ ให้ครูแต่ละคนแล้วช่วยกันประคับประคองให้ครูผู้นั้น ใช้ความสามารถของตน ปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าและส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น
6. ช่วยให้ครูได้พัฒนาการสอนของตน สนับสนุนให้ครูได้พิจารณาวิธีสอนและกิจกรรม ต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ว่าตรงไหนดีหรือตรงไหนจะต้องแก้ไข โดยอาจใช้แบบสำรวจหรือแบบสอบถาม เจตคติในเรื่องของ หลักเกณฑ์การสอน การเลือกเนื้อหาที่จะนำมาสอน การทำอุปกรณ์การสอน

และการควบคุม การวัดและประเมินผล ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของนักเรียน

7. ช่วยฝึกครูใหม่ได้เข้าใจงานในโรงเรียนและงานอาชีพครู เช่น งานด้านธุรการ การปกครอง ด้านสังคมและการทำงานร่วมกัน เป็นต้น

8. ช่วยประเมินผลงานของครูโดยอาศัยความเจริญงอกงามของนักเรียนไปตามแนวทางที่ได้ตกลงกันไว้ เช่น บันทึกการสังเกต หรือสังเกตเวลาที่ครูเข้าร่วมประชุม หลักฐานการแสดงความคิดริเริ่ม การวางแผน ความขยันหมั่นเพียร เจตคติ ปริมาณคุณภาพของงาน เป็นต้น

9. ช่วยให้ครูรู้จักค้นหาจุดยากลำบากในการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนแต่ละคน และช่วยครูวางแผนได้เหมาะสมในการสอนแต่ละครั้ง การเรียนรู้ของเด็กนักเรียนในวิชาเดียวกับที่ครูสอนอย่างเดียวกันนั้นอาจแตกต่างกัน

10. ช่วยในด้านประชาสัมพันธ์บอกเล่าชี้แจง ให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบถึงความเคลื่อนไหวของการศึกษา ที่โรงเรียนได้ดำเนินการไปแล้ว

11. ช่วยหยิบปัญหาต่างๆ ของโรงเรียนที่ทางโรงเรียนไม่สามารถจะแก้ไขได้โดยลำพังนำมาเสนอเพื่อขอความคิดเห็นร่วมกัน

12. ช่วยป้องกันครูให้พ้นจากการถูกใช้งานจนเกินขอบเขตและช่วยป้องกันครูจากการถูกตำหนิติเตียน หรือถูกลงโทษโดยไม่เป็นธรรม

ยง วัชวัลตุ (2524: 4-15) ได้สรุปความมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อช่วยให้ครูได้มองเห็น และเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหน้าที่ของโรงเรียนที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

2. เพื่อช่วยให้ครูได้มองเห็นปัญหาและความต้องการของนักเรียนรวมทั้งการจัดการสนองความต้องการของนักเรียน ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาอันพึงจะมีต่อนักเรียน

3. ช่วยสร้างความเป็นผู้นำที่ดี ตามวิถีทางแบบประชาธิปไตยให้แก่ครู

4. เพื่อช่วยสร้างกำลังใจของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดี เข้มแข็ง และร่วมปฏิบัติงานเป็นคณะด้วยกำลังสติปัญญา เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน

5. เพื่อช่วยพิจารณาการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของครูแต่ละคน และช่วยปรับปรุงส่งเสริม ประคับประคองให้ผู้นั้นสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

6. เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถทางด้านการสอน

7. เพื่อช่วยประเมินผลงานของครูโดยดูจากความเจริญเติบโตของเด็ก

8. เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจโรงเรียน งานของโรงเรียนและงานอาชีพครู
9. เพื่อช่วยให้ครูทราบปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน และช่วยครูในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เหมาะสม
10. เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ และเข้าใจโครงการของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อแสวงหาความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือ
11. เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาในอันที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนไม่อาจกระทำได้ตามลำพัง
12. เพื่อช่วยให้ครูได้ใช้เวลาและความสามารถไปในทางที่เป็นประโยชน์

บริกส์และจัสแมน (Briggs และ Justman 1952: 35) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ข้อ คือ

1. การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพได้แก่ การประชุมต่างๆ การจัดอบรมแบบฝึกปฏิบัติ การสัมมนาปัญหาต่างๆ การไปเยี่ยมชมศูนย์ทดลองต่างๆ การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ครูได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ในด้านวิชาการ ทำการทดลองหลักสูตร หนังสือและวิธีสอน
2. การส่งเสริมความเจริญงอกงามของครูได้แก่ ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ส่งเสริมทดลองและกิจกรรมต่างๆ ที่ครูสนใจอยากทำเปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพครูและร่วมกิจกรรมของสมาคมอาชีพครูทั้งภายในประเทศและนานาชาติ
3. การปรับปรุงการสอนของครูได้แก่ การพิจารณาคัดเลือกครูที่มีความสามารถและประสิทธิภาพเข้าทำการสอน การจัดงานและมอบหมายงานที่ถูกต้องตรงกับความสามารถของครู ให้มีโอกาสดำเนินการสอน เปิดประชุมอบรมเพื่อศึกษาปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการสอน ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนครูและสังเกตการสอนระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ
4. การส่งเสริมแนะนำครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ประชาชนในประชาคมของคน ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆ ของประชาชน ส่งเสริมให้มีการตั้งสมาคมครูผู้ปกครองขึ้นในโรงเรียน ส่งเสริมให้ประชาชนสนใจในกิจการของโรงเรียนจัดทำโรงเรียนได้เป็นศูนย์ของประชาคม ส่งเสริมให้รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการนำประชาคมนั้น ๆ

จากที่นักวิชาการทางการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ข้างต้นที่ได้กล่าวมานั้นเป็นที่สังเกตได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

มุ่งที่จะพัฒนาครูเป็นประการสำคัญทั้งนี้ก็เพราะเชื่อว่าครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษาและครูจะเป็นผู้นำกระบวนการและองค์ประกอบอื่น ๆ มาสู่ภาคปฏิบัติ ดังนั้นความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาจึงมุ่งที่จะช่วยเหลือแนะนำ ปรับปรุงและส่งเสริม เพื่อให้ครูได้เกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ จนครูมีความรู้ความสามารถและพร้อมที่จะนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่นั้น นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาการศึกษา อันจะส่งผลให้กระบวนการหรือวิธีสอนของครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528: 3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่าเป็นการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง พัฒนางาน พัฒนาคน ประสานงาน ประสานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2534: 1) ได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า เป็นไปเพื่อช่วยให้บุคลากรเข้าใจเป้าหมายและความต้องการของโรงเรียนส่งเสริมความสามารถและช่วยกำลังใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่บุคลากรให้เต็มศักยภาพ จนส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรโดยส่วนรวม "

3. ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ดังนั้นการนิเทศการศึกษาก็คือการปรับปรุงคุณภาพการศึกษานั้นเอง (วิจิตร ธีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์และสุนิษา วรุตบางกุล 2519: 4) จุดประสงค์ของการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาก็เพื่อลดความสูญเปล่าทางการศึกษาส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาที่ดีกว่าเดิมเหมาะสมกับความต้องการในอนาคต องค์ประกอบที่เป็นหัวใจในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา อยู่ที่คุณภาพของการเรียนการสอนการนิเทศการศึกษเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

หากผู้นิเทศปฏิบัติงานได้ตามความมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การเรียนการสอนก็จะมีแนวโน้มว่าจะมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ความสูญเปล่าทางการศึกษาก็จะค่อย ๆ หดไปในที่สุด

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2525: 7-8) ได้ให้ความเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษาว่า เนื่องจาก

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ศึกษานิเทศก์ต้องเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง โดยทำงานร่วมกับคณะครูอาจารย์เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา
2. การผลิตครู สถาบันผลิตครู ผลิตครูไม่ค่อยมีประสิทธิภาพจึงต้องมีการฝึกอบรมครูประจำการ อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. มาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาจำเป็นต้องรักษามาตรฐานการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยผู้ชำนาญมีความรู้ความสามารถเพื่อบริการครูให้ความรู้ใหม่ ๆ ให้มีความคิดกว้างไกลทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี

สำหรับ วิจิตร ภักดิ์รัตน์ (2531: 328) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า

1. สภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ ศึกษานิเทศก์จึงเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการศึกษา
2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มพูนขึ้นโดยไม่หยุดยั้งซึ่งเป็นสิ่งที่ครูต้องติดตามให้ แต่ด้วยหน้าที่และภาวะการสอนรัดตัวครูจึงไม่ค่อยมีโอกาสที่จะติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการได้ทันจึงจำเป็นต้องมีศึกษานิเทศก์คอยให้ความช่วยเหลือต่อครูในเรื่องนี้
3. การแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้นจะต้องมีผู้ชำนาญการ โดยเฉพาะ ศึกษานิเทศก์จึงเป็นผู้ถูกคัดเลือกเพื่อช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ
4. การศึกษาของประเทศไม่อาจรักษามาตรฐานไว้ได้หากไม่มีศึกษานิเทศก์คอยควบคุมดูแลระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ไว้

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นว่า การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน ผู้มีหน้าที่นี้เทศจึงควรจะต้องจัดและดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือช่วยเหลือตัวเองในการสอนทำให้ครูก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นสำหรับครู ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษามีส่วนช่วยให้นำเอาความคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาริธีการทำงานของตนเองซึ่ง กิติมา ปรีดีติติก (2532: 306) ได้กล่าวถึงความจำเป็นและความต้องการที่จะจัดให้มีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เป็นการช่วยส่งเสริมกำลังศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษาซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่จะนิเทศการศึกษาได้อย่างทั่วถึง
2. การนิเทศด้วยการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียนเองนั้น ผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียนย่อมรู้ปัญหาได้ดี และแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่าการที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ
3. ผู้นิเทศในโรงเรียนมีความคุ้นเคยอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศในการนิเทศทำได้เป็นอย่างดี ไม่เสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนกับศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารภายนอกโรงเรียน
4. ผู้นิเทศสามารถจะติดตามการปฏิบัติงานหรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลาเพราะอยู่ใกล้ชิดกัน และสามารถทำให้งานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533: 3) ได้ระบุถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัดไม่สามารถสนองความต้องการการนิเทศภายในของโรงเรียนต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง
2. สภาพปัจจุบันและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกันจึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์จากภายนอกจะรู้สภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียนที่แท้จริง จึงไม่สามารถสนองความต้องการของโรงเรียนได้
3. ปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนมากมีความรู้ ความสามารถเพียงพอ บางคนมีความชำนาญเฉพาะสาขาวิชา จึงสมควรได้ใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญาหลักการและวิธีการนิเทศการศึกษามัยปัจจุบันที่ว่า การนิเทศเกิดขึ้นโดยความร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่จะต้องมีคนมาช่วยชี้ตลอดเวลา

5. บุคลากรในโรงเรียนมีความคุ้นเคยกันอยู่แล้วและทราบปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียน จึงสามารถให้ความช่วยเหลือได้สะดวกกว่าบุคลากรภายนอกโรงเรียน

4. หลักการนิเทศการศึกษา

การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพดังนั้นผู้นิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะดำเนินการนิเทศให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ จึงจำเป็นต้องมีหลักในการปฏิบัติงานซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษา

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2528: 245-246) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องใช้หลักการประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับครู หลักการประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกระบวนการทางสังคมกล่าวคือทำให้ทุกคนได้ทำงานร่วมกันและยอมรับความเป็นผู้นำจากคนใดคนหนึ่ง หลักการประชาธิปไตยที่นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษาได้แก่
 1. การเคารพในคุณค่าและบุคลิกภาพของผู้ร่วมงานแต่ละคน
 2. ใช้วิธีการร่วมมือกันแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้แต่ละคนได้ทำงานร่วมกัน
 3. ใช้สติปัญญาและเหตุผลในการทำงานและการแก้ปัญหา
 4. ให้ทุกคนมีความเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนจะปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้นได้หากเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดและความสามารถของตน
2. การนิเทศการศึกษาใช้หลักการสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์เป็นการพยายามที่จะทำอะไรใหม่หรือดีกว่าที่เคยทำมา และเป็นกระบวนการทำงานที่มีผลมาจากการทำงานร่วมกันของคณะครูหรือครูกับนักเรียนในโรงเรียน
3. การนิเทศการศึกษาจะต้องส่งเสริมความถนัดของครู ครูแต่ละคนมีความถนัดต่างกัน การนิเทศการศึกษาจะต้องช่วยให้ครูแต่ละคนมีประสิทธิภาพในการสอนตามความถนัดของตน และพัฒนาครูให้เกิดความเจริญงอกงาม
4. การนิเทศการศึกษาจะต้องเริ่มต้นจากพื้นฐานที่มีอยู่ดังนั้นจำเป็นต้องมีการสำรวจพื้นฐานของโรงเรียนเช่น อุปกรณ์การสอน โครงการต่างๆของโรงเรียน พื้นฐานความรู้ของครู วิธีการทำงานของครู การบริหารงานโรงเรียน การสำรวจเหล่านี้้อาจจะทำให้ทราบปัญหาของ

โรงเรียนการนิเทศจึงควรเริ่มจากสภาพและปัญหาของโรงเรียนที่ได้จากการสำรวจเป็นพื้นฐานของการนิเทศการให้ความช่วยเหลือและการแนะนำ

5. การนิเทศการศึกษาต้องมีความเป็นกันเอง การนิเทศการศึกษาจะได้ผลขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้นิเทศคือต้องเป็นผู้มีความเป็นกันเอง เป็นคนเปิดเผย มีความเห็นอกเห็นใจปัญหาของครูพยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับครูในฐานะเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน และกับผู้อื่นเพื่อให้การนิเทศการศึกษาดำเนินไปด้วยดี

6. การนิเทศการศึกษาต้องตั้งวัตถุประสงค์ของการนิเทศให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา งานนิเทศการศึกษายามพยายามประสานสัมพันธ์โครงการการศึกษาต่าง ๆ และขยายแผนงานเพื่อช่วยให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ เมื่อปฏิบัติงานไปแล้วสามารถประเมินผลและวัดผลงานนิเทศได้ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การประเมินผลตนเอง การประชุม อภิปราย การวัดผลสัมฤทธิ์การเรียน เป็นต้น

7. การนิเทศการศึกษาตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล ผู้นิเทศการศึกษาจะต้องช่วยเหลือคณะครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและประสานสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนหรือของกรมกองที่เกี่ยวข้องจึงมีบทบาทและหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ผู้ประสานงาน ผู้นำผู้ช่วยเหลือผู้พัฒนาหลักสูตร จึงต้องปฏิบัติงานให้เต็มภาคภูมิไม่ควรนำเรื่องส่วนตัวของตนเองหรือของครูมาปะปนกับงานในหน้าที่อันจะทำให้เกิดผลเสียต่องานที่รับผิดชอบ จะต้องตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผลมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

8. การนิเทศการศึกษาต้องมีการติดตามผลและรวบรวมผลของการนิเทศเมื่อทำการนิเทศสิ่งใดไปแล้วจำเป็นต้องมีการติดตามผลและรวบรวมผลของการนิเทศเพื่อนำมาประเมินผลนำปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ มาประชุมอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาและแก้ข้อบกพร่องจะเป็นการช่วยเหลือครูให้ปฏิบัติงานได้ดี และเป็นการประเมินผลโครงการนิเทศการศึกษาด้วย

9. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องงานนิเทศจะต้องใช้เวลาพอสมควรและทำงานให้ต่อเนื่องกันไปจึงจะได้ผล และงานนิเทศจะหวังผลทันทีทันใดไม่ได้ต้องทำงานค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นทีละตอน จึงจะมั่นคงและเกิดประสิทธิภาพ

10. การนิเทศการศึกษาต้องคำนึงถึงสวัสดิการและขวัญของครู ตลอดจนความสัมพันธ์ของหมู่คณะในการนิเทศการศึกษาจะต้องจัดสภาพการทำงานที่ดีให้แก่ครูให้ความเที่ยงธรรมอย่างมีหลักการ

เบอร์ตันและบรูคเนอร์ (Burton และ Brueckner 1955: 71-72) ได้สรุปหลักการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชา การนิเทศการศึกษาที่ดีควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และนโยบายที่วางไว้ ควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน
2. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์ การนิเทศการศึกษาควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือได้
3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตยจะต้องเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรร เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

จากแนวคิดเรื่องหลักการนิเทศการศึกษาที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พอที่จะสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษามีหลักการที่มุ่งสร้างสรรค์ทำให้ผู้บริหารนิเทศสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ทั้งครูนักเรียน และ โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาขึ้น การนิเทศจะเป็นวิธีหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต ผู้นิเทศอาจเป็นผู้บริหารโรงเรียนเพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ใกล้ชิดกับครูมากที่สุดและสามารถที่จะปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวได้ง่าย ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและเป็นผู้ที่จะต้องช่วยเหลือครูในโรงเรียนอยู่แล้วหรือการนิเทศการศึกษาอาจมอบหมายครูภายในโรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ หรืออาจเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะวิชาจากภายนอกที่เรียกว่าศึกษานิเทศก์ก็ได้ ซึ่งผู้นิเทศเหล่านี้สามารถทำการนิเทศได้หลายวิธีตามแต่จะเห็นว่าเป็นไปได้ มีประโยชน์และเหมาะสมแต่ต้องดำเนินไปตามหลักการของการนิเทศ เพื่อประกันได้ว่าการปฏิบัติงานถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นในที่สุด

5. บทบาทผู้บริหาร โรงเรียนหรือผู้นิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนกับการนิเทศการศึกษา

ปัจจุบันการนิเทศการศึกษา มีส่วนช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้และความสามารถในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และหัวหน้าสายชั้นสายวิชา จึงมีบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่ง

ยง วัชวัลคุ (2524: 42) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้คือ

" ครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนด้วย ครูใหญ่จึงต้องมีบทบาทในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนงานนี้เป็นงานในหน้าที่โดยตรงจะ โยนให้เป็นภาระหน้าที่ของศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปหาได้ไม่ ว่าไปแล้วบุคคลดังกล่าวนี้มีความสำคัญในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนน้อยกว่าครูใหญ่ "

ซารี มณีศรี (2527: 59) กล่าวว่า " ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำหน้าที่ทั้งผู้บริหารและนิเทศ "

ลูซิโอและแม็คแนล (Lucio และ Mc Neil 1969: 23-25) ได้กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้คือ

1. มีหน้าที่วางแผนร่วมกับครูเป็นรายบุคคล และเป็นหมู่คณะในการกำหนดนโยบายและจุดหมายในการจัดการศึกษา
2. มีหน้าที่ในการบริการโดยวินิจฉัยสั่งการ ประสานงาน และกำหนดแนวทาง
3. มีหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยการให้คำปรึกษาหารือเป็นรายบุคคลและเป็นหมู่คณะ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการสอน
4. มีหน้าที่พัฒนาหลักสูตรโดยมีส่วนร่วมโดยตรงในการกำหนดจุดมุ่งหมายเลือกเนื้อหาวิชา สร้างคู่มือครู และคัดเลือกอุปกรณ์การสอน
5. มีหน้าที่สาธิตการสอนโดยเป็นผู้จัดให้มีการสาธิตการสอนด้วยตนเอง ในเรื่องเกี่ยวกับวิธีสอนและการใช้อุปกรณ์การสอนรวมทั้งช่วยเหลือด้านอื่น ๆ แก่ครูผู้กำลังสอนในชั้นเรียน
6. ทำการวิจัยอย่างมีระเบียบแบบแผน เช่น การสำรวจ การทดลองและศึกษาค้นคว้าแนวคิดต่าง ๆ ที่ดี เพื่อเผยแพร่ให้ครูนำไปใช้ในชั้นเรียน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า " บทบาทผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนก็คือบุคลากรภายในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ครูอื่น ๆ ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น "

6. งานในขอบข่ายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ด้วยอำนาจหน้าที่แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้คอยควบคุมดูแลการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ขณะเดียวกันก็จะทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนควบคู่ไปด้วย งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบนั้นมีดังที่ ชารี มณีศรี (2527: 28-29) ได้จำแนกงานนิเทศการศึกษาก่อออกเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

1. งานนิเทศเกี่ยวกับครู
 - 1.1 ช่วยจัดปฐมนิเทศครูใหม่
 - 1.2 ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน
 - 1.3 ช่วยครูตามที่ขอร้องมา
 - 1.4 เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะอยู่เสมอ
2. งานนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร
 - 2.1 ส่งเสริมให้ครูศึกษาหลักสูตร
 - 2.2 ส่งเสริมให้ครูทำประมวลการสอนและบันทึกการสอนร่วมกัน
 - 2.3 ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการสอน
 - 2.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุดสำหรับการปรับปรุงการเรียนการสอน
3. งานนิเทศเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน
 - 3.1 แนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีอยู่และพอสามารถจัดหาได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
 - 3.2 พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์เท่าที่สามารถทำได้
 - 3.3 ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ เท่าที่จะทำได้
 - 3.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการสอน
4. งานนิเทศเกี่ยวกับการปรับปรุงงานวิชาชีพของครู
 - 4.1 ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน และสังเกตการสอนของครูโรงเรียนอื่น
 - 4.2 ร่วมปรึกษากับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 4.3 ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมสัมมนา
 - 4.4 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

5. งานนิเทศเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน
 - 5.1 ส่งเสริมให้ครูวางแผนการสอนร่วมกัน
 - 5.2 ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ในการปรับปรุงโรงเรียน
6. งานนิเทศเกี่ยวกับการค้นคว้า ทดลอง
 - 6.1 ส่งเสริมให้ครูทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น วิธีสอน
 - 6.2 ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าอยู่เสมอ
 - 6.3 ส่งเสริมในทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะได้ทำการค้นคว้าทดลองได้สะดวก

นิกลีและอีแวนส์ (Neagley และ Evans 1964: 105-106) ได้กล่าวถึงงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนไว้ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศให้ครูแต่ละคน หรือทั้งกลุ่มสามารถแสดงความสามารถอย่างอิสระและปรับปรุงการเรียนการสอนร่วมกับบุคคลอื่น
2. ทำงานร่วมกับกลุ่มในการสร้างและดำเนินการให้เป็นไปตามปรัชญาที่ตั้งไว้ซึ่งมีส่วนสอดคล้องกับปรัชญาของชุมชน
3. พัฒนาการสอน
4. พัฒนาหลักสูตร
5. ดูแลโครงการนิเทศในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี
6. ดำเนินการวัดผลและประเมินผล โครงการทั้งระบบ
7. ช่วยให้มีการจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอน และใช้คณะผู้เชี่ยวชาญนี้ให้เกิดประโยชน์
8. รับผิดชอบในการจัดโครงการส่งเสริมความรู้แก่ครูประจำการในโรงเรียน
9. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร และความคิดเห็นซึ่งกันและกันในระหว่างครูและบุคคลอื่น
10. ดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์ หนังสือและแหล่งวิชาการ
11. ช่วยให้มีการพัฒนาทางการศึกษาใหม่ ๆ ในท้องถิ่น

แฮร์ริส (Harris 1985: 10-12) ได้กำหนดงานนิเทศการศึกษาไว้ 10 ประการ ดังนี้ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การจัดระบบการเรียนการสอน
3. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์
4. การบริการงานบุคลากร
5. การจัดฝึกอบรมของครู
6. การปฏิรูมนิเทศครูใหม่
7. การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก
8. การจัดบริการพิเศษแก่ครู
9. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
10. การประเมินผล

งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่กล่าวมาจะเห็นว่า มีผู้กล่าวไว้หลายประการ ทุกงานจะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดีและทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ จากการพิจารณาแนวความคิดของแฮร์ริส (Harris) ในแต่ละด้าน ผู้วิจัยยึดถือขอบเขตของการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

1. งานด้านการพัฒนาหลักสูตร

แฮร์ริส (Harris 1985: 10) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่า " หมายถึงการออกแบบหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตรที่จะนำมาสอนในโรงเรียนให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงบุคลากร การจัดทำมาตรฐานทางวิชาการ การพัฒนาแผนการสอนและบทเรียน "

2. งานด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

แฮร์ริส (Harris 1985: 11) ได้กล่าวถึงระบบการสอนไว้ดังนี้ " หมายถึงการจัดทำแผนงาน เพื่อนำหลักสูตรไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน บุคลากร อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของเวลาและจุดประสงค์การสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ขอบข่ายของงานนี้ได้แก่ การจัดชั้นเรียน การจัดตารางสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน "

3. งานด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

แฮร์ริส (Harris 1985: 11) ได้ให้ความหมายการจัดการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ว่าหมายถึง " การตรวจสอบ การประเมินค่า การคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ว่ามีความปลอดภัยมีประโยชน์ และมีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ "

4. งานด้านการบริหารบุคลากร

แฮร์ริส (Harris 1985: 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารบุคลากรว่า " การบริหารงานบุคลากรคือ การสรรหา การคัดเลือกและการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้อุณหภูมิความสามารถของบุคลากร ตลอดจนการรักษาทะเบียนเกี่ยวกับบุคลากรด้วย "

ส่วนภิญโญ สารธ อ่างถึงใน ชลอ, (2524: 41-42) ได้ให้ขอบเขตของงานบริหารงานบุคคล ไว้ดังนี้

1. กระบวนการบรรจุแต่งตั้งบุคลากร การบรรจุคนเข้าทำงาน มิใช่เพียงแต่ให้ได้คนที่สุดมาเพียงอย่างเดียวแต่ต้องคำนึงถึงว่าผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้ามามีความรู้สึกรู้สึกอย่างไรต่องานมีความไวต่อสถานการณ์ และการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นเพียงใดในอนาคต
2. กระบวนการมอบหมายงานในการมอบหมายงานให้คนปฏิบัติต้องคำนึงถึงว่างานนั้นๆ เหมาะสมกับเขาหรือไม่ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงลักษณะและความรู้สึกนึกคิดของผู้รับงานด้วยเสมอ
3. ทะเบียนประวัติของบุคลากรมีความจำเป็นมากเพราะช่วยให้หัวหน้ารู้จักลูกน้องของตนได้ดี จะได้ปรับตัวให้เข้ากันได้ โดยอาศัยทะเบียนประวัติเป็นแนวทาง

5. งานด้านการจัดฝึกอบรมของครู

แฮร์ริส (Harris 1985: 11) ได้ให้ความหมายของการจัดฝึกอบรมของครู ดังนี้ " การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้คณะครูมีความก้าวหน้าและเลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้นซึ่งจะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอน "

ส่วนพนัส หันนาคินท์ (2523: 60-69) ได้เสนอกิจกรรมการจัดอบรมครูประจำการไว้ 2 ประเภทคือ

1. กิจกรรมที่ครูทำได้ตามลำพัง ได้แก่
 - 1.1 การอ่านหรือการฟัง
 - 1.2 การค้นคว้าหรือการศึกษาด้านวิชาชีพ
 - 1.3 การทดลองวิจัย
 - 1.4 การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ
 - 1.5 การไปสังเกตการสอนในโรงเรียนอื่น
 - 1.6 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
 - 1.7 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน
 - 1.8 การลาศึกษาต่อ
 - 1.9 การประเมินตนเอง
2. กิจกรรมที่จัดทำเป็นหมู่คณะ ได้แก่
 - 2.1 การประชุมครู
 - 2.2 การพบปะปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาทางปฏิบัติ
 - 2.3 การปรึกษางานก่อนเปิดเรียน
 - 2.4 การจัดครูในรูปกรรมการต่าง ๆ
 - 2.5 การแจกข่าวสารของโรงเรียน

6. งานด้านการจัดปฐมนิเทศครูใหม่

ไวลส์ (Wiles 1967: 214-217) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมในการปฐมนิเทศครูใหม่ ดังนี้คือ

1. แสดงให้ครูใหม่ทราบว่าเขาเป็นที่ต้องการของโรงเรียน โดยการแนะนำให้รู้จักครูทุกคนในโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครูเก่าครูใหม่พูดคุย ชักถามซึ่งกันและกันอย่างเป็นกันเอง จะสร้างความคุ้นเคยได้รวดเร็วขึ้น
2. ผู้บริหารโรงเรียนต้องแจ้งให้ครูใหม่ทราบถึงงานในหน้าที่ และวิธีปฏิบัติให้ครูทราบรวมทั้งคอยแนะนำช่วยเหลือในเรื่องส่วนตัวด้วย
3. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกระตุ้นให้ครูใหม่รู้สึกว่าเขาเองนั้นมีความสามารถเพียงพอโดยยกตัวอย่างความสำเร็จของครูใหม่รุ่นก่อน ๆ และควรให้รายละเอียด

เกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบและแนวทางปฏิบัติงานแก่ครูใหม่ เพื่อให้ทราบเป้าหมาย และทิศทางในการทำงานและเกิดความรู้สึกรับผิดชอบ

4. ให้ครูใหม่เข้าใจประวัติความเป็นมาของโรงเรียน ผลสำเร็จที่ผ่านมาเพื่อ กระตุ้นให้ครูใหม่มีความพึงพอใจในการที่จะได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ควร แนะนำให้ครูใหม่รู้จักครูเก่าที่มีชื่อเสียงหรือมีความดีด้านต่าง ๆ เพื่อเขาจะได้ ภูมิใจที่ได้ร่วมงานกับผู้ที่มีความสามารถ
5. ควรนำครูใหม่ไปทำความรู้จักกับประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยเฉพาะ ผู้ประกอบการโรงเรียน ความใกล้ชิดกับชุมชนนอกจากจะช่วยให้ครูใหม่เกิดความ อบอุ่นใจแล้ว ยังเป็นการช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จมากขึ้นด้วย

ส่วนแฮริส (Harris 1985: 11) ได้กล่าวถึง การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ว่า " การให้ข้อมูลและข่าวสารที่จำเป็นและความเข้าใจการปฏิบัติงานแก่ครูใหม่ได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยมีปัญหาน้อยที่สุด "

7. งานด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

แฮริส (Harris 1985: 11) ได้กล่าวถึง การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกว่า " การวางแผนจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งการ จัดหาอาคารเรียน อาคารประกอบต่างๆและการพัฒนาคุณลักษณะของเครื่องใช้ต่างๆให้เหมาะสม "

ส่วนภิญโญ สาร (2523: 413-414) ได้กล่าวถึงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

1. จัดสถานที่ทำงานและอุปกรณ์การทำงานให้ได้รับความสะดวกสบาย และเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบตามความจำเป็นของหน่วยงานและบุคลากรเท่าที่ โรงเรียนจะสามารถอำนวยความสะดวกให้ได้
2. จัดห้องสมุดวิชาการ ทำเป็นศูนย์วิชาการสำหรับครูในโรงเรียนได้ศึกษาค้นคว้า หาความรู้เพิ่มพูนประสบการณ์และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า
3. จัดหางบประมาณซ่อมแซมที่พักอาศัยและบ้านพักครูในโรงเรียน
4. จัดสถานที่ ห้องน้ำ ห้องสุขา และสนามพักผ่อนหย่อนใจสำหรับครูเวลาว่าง

8. งานด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

แฮร์ริส (Harris 1985: 11) ได้ให้ความหมาย การจัดบริการพิเศษแก่ครูว่า " การจัดบริการพิเศษแก่ครู หมายถึง การจัดบริการเพื่อสนองจุดมุ่งหมายหลักของการสอนของโรงเรียนได้แก่ การจัดบริการที่สัมพันธ์กับเป้าหมายในการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยการเลือกโครงการที่เหมาะสมที่สุดที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนมิใช่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน "

ส่วนภิญโญ สาร (2523: 412-414) ได้เสนอแนะ โครงการที่จะจัดบริการในโรงเรียน ไว้ดังนี้คือ

1. โครงการด้านนันทนาการ เป็นโครงการที่มีเจตนารมณ์ที่จะให้บุคลากรในโรงเรียนหลังจากที่ได้ปฏิบัติงานมาแล้วในระหว่างวัน สัปดาห์ภาคเรียนหรือปีการศึกษาที่ดีได้มีโอกาสได้รับการพักผ่อนหย่อนใจนอกเวลา เพื่อลดความเครียดทางสมอง ทางอารมณ์และทางกาย สิ่งทางโรงเรียนควรจัดตามโครงการนี้ ได้แก่

- 1.1 การจัดห้องพักผ่อน
- 1.2 จัดที่สำหรับเล่นกีฬาในร่ม
- 1.3 จัดไปศึกษานอกสถานที่
- 1.4 จัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาในร่มหรือกลางแจ้ง
- 1.5 จัดประชุมพบปะสังสรรค์รื่นเริง
- 1.6 จัดชั่วโมงว่างให้มีการพักผ่อน
- 1.7 จัดมุมหนังสือในห้องสมุดที่สมาชิกสนใจอ่านในเวลาพักผ่อน

2. โครงการด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- 2.1 การจัดหาทุนสวัสดิการ
- 2.2 จัดจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่มในราคาถูกในโรงเรียน
- 2.3 จัดบริการร้านค้าสหกรณ์ในโรงเรียน
- 2.4 จัดบริการตรวจสุขภาพอนามัยแก่ครูและครอบครัวของครูประจำปี
- 2.5 จัดทุนการศึกษาสงเคราะห์แก่บุตรหลานของบุคลากรในโรงเรียน
- 2.6 จัดหาทุนสงเคราะห์ ช่วยเหลือแก่บุคลากรในโรงเรียน

9. งานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

แฮริส (Harris 1985: 11) ได้ให้ความหมายการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนว่า " การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนการสอนเป็นสื่อเช่น การให้ข่าว การขอความช่วยเหลือความร่วมมือ การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งต่างๆ "

และพนัส หันนาคิมทร์ (2523: 239-241) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ไว้ดังนี้คือ

1. แลกเปลี่ยนข่าวสารต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองนักเรียนต้องการทราบ
2. จัดความเห็นที่ขัดแย้งระหว่างชุมชนกับโรงเรียนและแก้ความเข้าใจผิดต่างๆ ที่ผู้ปกครองมีต่อการเรียนการสอน
3. ป้องกันการพิพาทหรือข้อพิพาทอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคลากรในโรงเรียน
4. สนับสนุนให้โรงเรียนเห็นคุณค่าของการศึกษา และมองเห็นแนวทางที่จะศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ
5. เพิ่มความเชื่อมั่นที่ผู้ปกครองมีต่อโรงเรียน

10. งานด้านการประเมินผล

แฮริส (Harris 1985: 12) ได้กล่าวถึง "การประเมินผล" หมายถึง " การวางแผนการจัดระบบประเมินผลและการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อประเมินกิจการต่างๆ ทุกๆ ด้านของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการเรียนการสอน " และ

สังัด อุทรานันท์ (2526: 99-100) ได้กล่าวถึง การประเมินผลการเรียนการสอนไว้ว่า " เป็นการตรวจสอบผลผลิตว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด โดยการประเมินจากการทำกิจกรรมจากการทดสอบความรู้หลังจากการสอนหรือจากการสรุปความเข้าใจของผู้เรียนซึ่งควรจะประเมินจากผลงานหลายอย่างประกอบกันควรจะประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้โดยมีความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติในเรื่องที่ได้เรียนมาแล้ว เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้เพียงใดซึ่งจะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น เพราะทำให้ทราบพื้นฐานของผู้เรียนสำหรับการเตรียมการสอนในครั้งต่อไปอีกด้วย "

7. โครงการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่รัฐมอบหมายให้ดำเนินการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นเพื่อต้องการให้ประชากรมีการศึกษาสูงขึ้น เพราะในประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณร้อยละ 30.10 ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มอาเซียนและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก ซึ่งผลการวิจัยแจ้งว่า " ประชากรที่มีการศึกษาสูงขึ้น จะมีรายได้ต่อหัวสูงขึ้น " กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเริ่มปี พ.ศ. 2533 และจะให้มีนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครบร้อยละ 100 ในปี พ.ศ.2540

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 6 รัฐบาลได้เริ่มดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาด้วยการเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันรณรงค์ให้เด็กนักเรียนเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากขึ้น วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2533 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปอีก 3 ปี ด้วยการกำหนดให้ท้องที่ที่มีความพร้อมเปิดเป็นปีต่อไป ในการนี้ทางราชการได้กำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทดลองเปิดสอน จังหวัดละ 3 โรงเรียน ภายใต้โครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับ ในปี พ.ศ. 2533 - 2534 รวมทั้งสิ้น 216 โรงเรียนในการดำเนินงานนั้น กำหนดให้มีคณะกรรมการประเมินผลโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นที่ปรึกษา และเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นประธานคณะกรรมการ ผลการดำเนินงานตามโครงการสรุปผลการประเมินว่าโครงการนำร่องซึ่งอาศัยโรงเรียนประถมศึกษาเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพร้อมและมีความสามารถพอที่จะทำโครงการนี้ต่อไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ต้องทดลองอีก สถิติการเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 53.65 ในปีการศึกษา 2533 เพิ่มขึ้นร้อยละ 59.20 ในปีการศึกษา 2534

เพื่อให้การขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น รัฐบาลได้กำหนดนโยบายแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2434 ว่า " เร่งขยายโอกาสและบริการทางการศึกษา ทั้งในและนอกระบบให้กว้างขวางและทั่วถึง เพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำ รวมทั้งขยายการศึกษาปฐมวัยในชนบทเพิ่มขึ้น "

ด้วยเหตุที่ประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบทห่างไกล ด้วยโอกาสในทุก ๆ ทาง กอปรด้วยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีโรงเรียนกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการจึงขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2534 ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาในปีการศึกษา 2534 เพิ่มเติมอีก 1,150 โรงเรียนและ ดร.ก้อง สวัสดิ์วานิชย์ให้ยกเลิกโครงการการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ด้วยการเปลี่ยนรูปเป็นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างสมบูรณ์ รวมโรงเรียนที่เปิดแล้วทั้งสิ้น 1,366 โรงเรียน ทั่วประเทศมีห้องเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,806 ห้องเรียน

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 7 (พ.ศ.2534 - 2539) จะเปิดขยายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มเติมตามเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้จำนวน 4,200 โรงเรียน สามารถเพิ่มอัตราการเข้าเรียนต่อมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ถึงร้อยละ 98 ในปีการศึกษา 2539 กล่าวได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีส่วนช่วยเพิ่มอัตราการเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงร้อยละ 14.30 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 - 2544 จะสามารถเพิ่มอัตราการเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ถึง ร้อยละ 100 นับว่าเป็นผลสำเร็จของการยกระดับพื้นฐานการศึกษาของประชากรจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ได้อย่างดียิ่ง

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

นิตยา ปรีชาหาญ (2523) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และจัดลำดับมากไปหาน้อย คือ การจัดทำโสตทัศนอุปกรณ์ การส่งเสริมวิชาการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กระบวนการนิเทศการศึกษา การประเมินผล การนิเทศการสอน การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ชลอ จันทกรกุล (2524) ได้วิจัยเรื่อง " บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตรัง " โดยทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและครูประจำการพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและปัญหาอุปสรรคต่อการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน และมีปัญหาปานกลาง ปัญหาในการนิเทศการศึกษาคือขาดงบประมาณ ครูผู้สอนขาดความรับผิดชอบและผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้เรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ซัดเจน ไทยแท้ (2527) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง " สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 147 คน พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 28 โรงเรียนผลการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคจากการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนโรงเรียนระบุมากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการในเรื่องผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการ หรือขั้นตอนในการจัดดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่เพียงพอ สาเหตุเพราะไม่ค่อยมีโอกาสได้เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเพื่อเพิ่มความรู้

สุชาติ ศรีสุวรรณ (2528) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง " การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 โรงเรียนจากจำนวน 450 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษาเอกสารของโรงเรียนนั้น ผลการวิจัยพบว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนส่วนมากยังขาดแคลนวิทยากร แหล่งวิทยากรสำหรับให้ครูศึกษาเพิ่มเติม ครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ขาดความมั่นใจในตนเองและขาดการยอมรับจากคณะครูในโรงเรียน งานวิจัยนี้พบว่า การพัฒนาครูภายในโรงเรียนที่จัดให้มีขึ้นมากที่สุด คือ การจัดให้มีการสร้างเสริมประสิทธิภาพของครู เช่น การพาครูไปศึกษาดูงาน การจัดให้มีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการเรียนการสอน

กรกนก ชำนาญเพชร (2530) ได้วิจัยเรื่อง " การศึกษาการจัดงานนิเทศของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 " โดยใช้แบบสอบถามถึงคณะกรรมการวิชาการโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่างานด้าน

การเรียนการสอน โรงเรียนจัดทำหลักสูตรวิชาชีพอหรือวิชาเลือกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นวิธีการที่ให้ความรู้ความเข้าใจการผลิตสื่อและเก็บรักษาสื่อคือ การประชุม หรืออภิปรายกันภายในหมวดวิชาหรือผู้สอนระดับชั้นเดียวกัน สำหรับวิธีที่ใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแก่ครูอาจารย์ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการประเมินผลคือ การบริการเอกสารให้ครูได้ศึกษาด้วยตนเอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการงานสนับสนุนการเรียนการสอน การปฐมนิเทศครูใหม่ การพัฒนาความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ การสำรวจความต้องการในการใช้สื่ออุปกรณ์การสอน ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ การสนับสนุนครูอาจารย์เข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ที่สถาบันต่าง ๆ จัดขึ้นไม่ทั่วถึง

เอนก แยมบาน (2530) ได้วิจัยเรื่อง " การศึกษางานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 " กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีการประชุมแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร มีการปรับแผนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดตารางสอน ให้มีการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอน จัดให้มีสื่อประกอบการสอน มีโครงการทัศนศึกษา แนะนำให้ครูมีการสำรวจสภาพความต้องการใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่งครูเข้ารับการอบรมและฟังการบรรยายด้านวิชาการ ส่งเสริมให้ครูเรียนต่อ มีการชี้แจงให้ครูทราบถึงวัตถุประสงค์ของการประเมิน และมีการรายงานผลการประเมินปัญหาที่พบ ได้แก่ ครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ขาดการประชุมเกี่ยวกับปัญหาด้านสมรรถภาพในการสอน ขาดงบประมาณสนับสนุน แหล่งวิทยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

นิมพ์ใจ นิคำพัฒนันท์ (2532) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง " การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดและปัญหาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 460 คน ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนการนิเทศการสอนเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีโดยผู้บริหาร บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน ได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้งบประมาณในการนิเทศ เครื่องมือในการนิเทศเป็นแบบบันทึกการสังเกตการสอนเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ ตารางการนิเทศที่กำหนดไว้เดือนละ 1 ครั้ง/ห้อง รายงานหลังการนิเทศทุกครั้ง ส่วนปัญหาที่พบคือ บุคลากรไม่มีเวลาร่วมกันวางแผนการนิเทศการสอน ขาดบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการเป็นวิทยากร ไม่ได้รับงบประมาณเพื่อการนิเทศ

บุคลากรมีภาระในการสอนทำให้ไม่มีเวลาพิเศษ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียม การประเมินผล ส่วนเทคนิคและวิธีการนิเทศที่โรงเรียนประถมศึกษาใช้คือ การสังเกตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุม การหาวิธีให้ครูได้อ่านวารสารทางวิชาการ การสนับสนุนให้มีการ ประชุมปฏิบัติการส่วนการสาธิตการสอนหรือการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัด ในส่วนที่ เป็นปัญหาได้แก่ ขาดการนิเทศติดตามการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ผู้นิเทศขาดเทคนิคทักษะและประสบ การณ์ในการนิเทศวิธีที่ได้รับทราบผลการจัดการเรียนการสอน คือดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนของครูหลังจากได้รับการนิเทศจากผู้บริหาร สำหรับปัญหาที่พบคือขาดการประเมินผลที่ต่อเนื่อง และครูไม่ได้นำข้อมูลย้อนกลับไปใช้ในการปรับปรุงการสอนของตนเอง

อำนาจ สุนันตะ (2535) ได้วิจัยเรื่อง " ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของ โรงเรียนประถมศึกษาภายใต้โครงการนาร่องขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ " ใช้ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์และการจัดบันทึกสนทนาของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนจำนวน 12 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน ผู้ปกครองจำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการดำเนินงาน โรงเรียนได้จัดเตรียมงานด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ประชาสัมพันธ์ วางแผนการใช้หลักสูตรและจัดการเรียนการสอน พัฒนาระบบบริหารประ การสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ

2. ผลการดำเนินงานส่วนใหญ่โรงเรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ โครงการ และมีความพร้อม ที่มีปัญหาอยู่ก็คือครูมีภาวะการสอนเพิ่มขึ้น วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตรบางส่วน ไม่เพียงพอ

3. ด้านปัจจัยสัมพันธ์กับการดำเนินงาน ประกอบด้วย นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ ชุมชน บริบทของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานในโรงเรียน

ธวัชชัย อู่พานิช (2536) ได้วิจัยเรื่อง " การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง " โดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 224 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาครบทั้ง 5 ด้านตามลำดับ คือการประเมินผลการสอน สื่อการเรียนการสอน การอำนวยความสะดวกและบริการ การพัฒนา หลักสูตรและการสอน การพัฒนาบุคลากร ปัญหาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหา ทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากการปฏิบัติงานจากมากไปหาน้อยคือ ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตร

และการสอน สื่อการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การอำนวยความสะดวกและบริการอื่น และการประเมินผลการสอน

สมเด็จ หาญกุดตุ้ม (2537) ได้วิจัยเรื่อง " ปัญหาการนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6 " ใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 122 คน ครูวิชาการ จำนวน 122 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศงานวิชาการด้านการใช้หลักสูตร ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับน้อย

2. ครูวิชาการ มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศงานวิชาการโดยรวม และเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผู้บริหารและครูวิชาการมีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศงานวิชาการโดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ครูวิชาการ มีทัศนะต่อปัญหาการนิเทศงานวิชาการโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าด้านการใช้หลักสูตรแตกต่างกันที่ระดับ .05 ในเรื่องครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบายวัตถุประสงค์ โครงสร้างและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในเรื่อง ไม่มีการประชุมปรึกษาหารือกันแก้ปัญหาการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอ ไม่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน

5. ผู้บริหารและครูวิชาการ มีทัศนะต่อปัญหาการนิเทศงานวิชาการตามอันดับความสำคัญ จากมากไปหาน้อยได้แก่ การนิเทศงานวิชาการไม่เป็นระบบและไม่สม่ำเสมอ ขาดงบประมาณและวัสดุการนิเทศ ครูมีงานอื่นมากกว่างานสอน ขาดความรู้ในการนิเทศ จัดครูเข้าสอนไม่ตรงกับวิชาที่ศึกษามา และการนิเทศไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีผู้ทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ดังนี้

บัลลิส (Bullis 1980: 1293) ได้วิจัยเรื่อง " การรับรู้บทบาทการนิเทศของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทของการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ เรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานนิเทศ วิธีการนิเทศ โดยใช้แบบสอบถามกับครูใหญ่โรงเรียน

ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การแนะแนว งานบริหารและงานวิชาการ และงานนิเทศ เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนผู้รับผิดชอบมากที่สุดคือ ครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ครูผู้สอนทำหน้าที่นี้ น้อยส่วนเทคนิคการนิเทศที่ได้ผลได้แก่ วิธีเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมร่วมกับครู ส่วนวิธีที่ได้ผลน้อย คือวิธีใช้เอกสาร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศพบว่าผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษามักมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิควิธีการนิเทศ การศึกษาแบบต่าง ๆ ผู้นิเทศหรือผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาก็ยังมีข้อขัดข้องหลายประการ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติงานนิเทศการ ศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการ การศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างไร ควรปฏิบัติ อย่างไร และมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน อย่างไรบ้าง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ให้สูงขึ้น

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารและครูวิชาการ โรงเรียนที่ปฏิบัติงานภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 1,128 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารและครูวิชาการ โรงเรียนที่ปฏิบัติงานภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 249 คน ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างหาได้โดยการใช้สูตร ทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ และค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ .05 (Yamane, 1973: 1088 - 1089)

- วิธีสุ่มตัวอย่าง** สุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (two - stage random sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
- ขั้นที่ 1. สุ่มจังหวัดในเขตการศึกษา 8 ได้แก่จังหวัดน่าน แพร่ พะเยา เชียงราย ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ร้อยละ 50 ด้วยการจับสลาก จะได้ 4 จังหวัดได้แก่ น่าน แพร่ ลำปาง เชียงใหม่ จำนวนผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารและครูวิชาการของทุกโรงเรียนใน 4 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 657 คน
- ขั้นที่ 2. สุ่มผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูวิชาการ ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละจังหวัด และในแต่ละกลุ่มจำนวน 249 คน ดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างของแต่ละจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เขตการศึกษา 8

จังหวัดที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่าง			รวม
	ผู้บริหาร	ผู้ช่วยผู้บริหาร	ครูวิชาการ	
เขตการศึกษา 8				
น่าน	47(17)	47(17)	47(17)	141(51)
แพร่	40(15)	40(15)	40(15)	120(45)
ลำปาง	48(18)	48(18)	48(18)	144(54)
เชียงใหม่	84(33)	84(33)	84(33)	252(99)
รวม	219(83)	219(83)	219(83)	657(249)

- หมายเหตุ 1. ตัวเลขนอกวงเล็บคือ จำนวนประชากรของจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวเลขในวงเล็บคือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น

3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามแนวคิดและหลักการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของแฮร์ริส (Harris) 10 ด้าน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร	จำนวน	8	ข้อ
2. การจัดระบบการเรียนการสอน	จำนวน	15	ข้อ
3. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์	จำนวน	7	ข้อ
4. การจัดฝึกอบรมของครู	จำนวน	6	ข้อ
5. การประเมินผล	จำนวน	5	ข้อ
6. การบริหารงานบุคคล	จำนวน	4	ข้อ
7. การประชุมนิเทศครูใหม่	จำนวน	6	ข้อ
8. การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก	จำนวน	4	ข้อ
9. การจัดบริการพิเศษแก่ครู	จำนวน	5	ข้อ
10. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	จำนวน	5	ข้อ

รวมจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 65 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการปฏิบัติงานนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของผู้นิเทศการศึกษาตาม แนวคิดและหลักการของแฮร์ริส (Harris) ทั้ง 10 ด้าน ลักษณะคำถามเป็น คำถามแบบปลายเปิด (open ended)

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนิเทศการ ศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแนวคิดและหลักการของแฮร์ริส(Harris)
 2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเป็นกรอบแนวคิด หลักการ กำหนดขอบเขต ของการศึกษาวิจัย และกำหนดเครื่องมือในการวิจัย
 3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและให้ครอบคลุมตามขอบเขตของการวิจัย
 4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (content validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
 5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แยกเป็นผู้บริหาร 10 คน ผู้ช่วยผู้บริหาร 10 คน ครูวิชาการ 10 คน หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Co - efficient) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93
 6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงและหาค่าความเที่ยงไปเก็บรวบรวม ข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน ในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน แพร่ ลำปางและเชียงใหม่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัว อย่างจำนวน 249 คนระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2538 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2538 รวมเวลา 1 เดือน ด้วยการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จำนวน 249 ชุด และกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามคืนมา จำนวน 233 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.57 ของแบบสอบถามทั้งหมด ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับคืน จำแนกตามจังหวัดในเขตการศึกษา 8

จังหวัด	แบบสอบถาม		
	จำนวน ที่ส่งออกไป	จำนวน ที่ได้รับคืน	ร้อยละ ที่ได้รับคืน
จังหวัดน่าน	51	51	100
จังหวัดแพร่	45	42	93.33
จังหวัดลำปาง	54	51	94.44
จังหวัดเชียงใหม่	99	89	89.90
รวม	249	233	93.57

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หาค่าร้อยละกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) กับข้อมูลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในแต่ละข้อคำตอบ เมื่อได้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตแล้วนำไปตีความหมายคะแนน โดยใช้เกณฑ์ของ ประคอง กรรณสูตร (2525: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเลขคณิตตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป	หมายถึง	ปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเลขคณิตตั้งแต่ 2.50 - 3.49	หมายถึง	ปฏิบัติในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยเลขคณิตตั้งแต่ 1.50 - 2.49	หมายถึง	ปฏิบัติในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยเลขคณิตตั้งแต่ 1.49 ลงมา	หมายถึง	ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตกับข้อมูลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศที่เปิดสอนมาแล้ว 1-2 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 3-4 ปี โดยการทดสอบด้วยสถิติค่าที (t - test)

4. วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) กับข้อมูลปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนขยายทางการศึกษาเป็นร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ผู้วิจัยจะได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการแยกออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ
- ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา นำมาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของแต่ละข้อคำตอบ
- ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี โดยการทดสอบด้วยสถิติค่าที (t - test)
- ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนขยาย - โอกาสทางการศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์แล้ว แปลความหมาย จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูวิชาการ
- \bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean)
- S.D. หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
- t หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน t - distribution
- ** หมายถึง การกระจายข้อมูลแบบ t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- P หมายถึง ความน่าจะเป็น (probability) ที่แสดงระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8
- ตารางที่ 3 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่เปิดสอน

รายการ	จำนวน (n = 233 คน)	ร้อยละ	
1. เพศ	ชาย	187	80.25
	หญิง	46	19.75
2. อายุ	30 ปีลงไป	17	07.30
	31 - 40 ปี	114	48.93
	41 - 50 ปี	93	39.91
	51 ปีขึ้นไป	9	03.86
3. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	17	07.30
	ปริญญาตรี	191	81.97
	ปริญญาโท	25	10.73
	อื่น ๆ	-	0.00
4. ตำแหน่งหน้าที่	ผู้บริหารโรงเรียน	83	35.63
	ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	70	30.04
	ครูวิชาการโรงเรียน	80	34.33
5. ประสบการณ์ ๗	1 - 2 ปี	100	42.92
	3 - 4 ปี	133	57.08

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 80.25 และอายุผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.93 รองลงไปมีอายุระหว่าง 41 - 50 ปีคิดเป็นร้อยละ 39.91และที่น้อยที่สุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 03.86 ส่วนระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับวุฒิปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 81.97 รองลงไปมีระดับวุฒิปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 10.73 ที่น้อยที่สุดคือ ระดับวุฒิอื่น ๆ ซึ่งไม่มีเลขและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 35.63 รองลงไปเป็นครูวิชาการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 34.33 ที่น้อยที่สุดเป็นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.04 และจะเห็นว่าประสบการณ์การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมีประสบการณ์ 1 -2 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.92 และมีประสบการณ์ 3 - 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.08

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา (ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน) ตามแนวคิดและหลักการของแฮร์ริส (Harris) ทั้ง 10 ด้าน (ดังตารางที่ 4 - 14) ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านการพัฒนาหลักสูตร

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
			การปฏิบัติ
1. วางแผนหรือโครงการทางด้านการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน	2.94	0.73	มาก
2. มอบหมายบุคลากรหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน	3.03	0.77	มาก
3. ช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ นโยบาย จุดหมาย หลักการ โครงสร้างและเกณฑ์การใช้หลักสูตร	3.04	0.75	มาก
4. จัดหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	3.05	0.64	มาก
5. จัดหาหรือจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เช่น แนวทางการใช้หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน ไว้สำหรับศึกษาค้นคว้า	3.36	0.72	มาก
6. ส่งเสริมให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	2.52	0.87	มาก
7. เชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้คำแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	2.32	0.85	น้อย
8. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนสม่ำเสมอ	2.47	0.74	น้อย
รวม	2.84	0.76	มาก

จากตารางที่ 4 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ลำดับแรกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.36 ในเรื่อง จัดหาหรือจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เช่น แนวทางการใช้หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน ไว้สำหรับศึกษาค้นคว้า รองลงมาได้แก่เรื่อง การจัดหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.05 ส่วนการปฏิบัติงานนิเทศภายในที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่เรื่อง เชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้คำแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 2.32 และติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.47

ตารางที่ 5 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. ให้ครูทำกำหนดการสอนแผนการสอนหรือบันทึกการสอนและสอนตามแผนการสอนหรือบันทึกการสอน	3.00	0.72	มาก
2. ให้ความรู้แก่ครูในการวางแผนปฏิบัติการสอนแต่ละกลุ่มวิชา ก่อนเปิดภาคเรียน	2.66	0.67	มาก
3. ประชุมสัมมนาเพื่อสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการในการเรียนการสอนและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข	2.69	0.61	มาก
4. แนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการเรียนการสอน	2.30	0.64	น้อย
5. สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.61	0.71	มาก
6. ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน	2.82	0.62	มาก
7. ร่วมกันจัดตารางสอน โดยมีจำนวนคาบเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	3.08	0.67	มาก
8. ส่งเสริมและดำเนินการให้ครูจัดชั้นเรียน และสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน	2.94	0.67	มาก
9. แนะนำให้ครูใช้เทคนิคการเสริมแรง ทักษะกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.68	0.71	มาก
10. สนับสนุนให้ครูวิเคราะห์วิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและพัฒนาการของนักเรียน	2.52	0.69	มาก
11. จัดให้ครูที่สอนในระดับเดียวกันหรือวิชาเดียวกันมาประชุมวางแผนการสอนร่วมกัน ปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ ๆ	2.53	0.78	มาก
12. ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานวิธีสอนใหม่ ๆ จากครูในโรงเรียนอื่น ๆ	2.41	0.89	น้อย
13. สังเกตและติดตามการประเมินผลทุกชั้นเรียน	2.66	0.71	มาก
14. มีหลักฐานการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนไว้ทุกห้องทุกชั้น	2.67	0.75	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
15. สรุปและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษาทุกปี	3.15	0.76	มาก
รวม	2.71	0.71	มาก

จากตารางที่ 5 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก อันดับแรกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.15 ในเรื่อง สรุปและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษาทุกปี รองลงมา 3.08 ในเรื่องร่วมกันจัดทำรายงานโดยมีจำนวนคาบเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ส่วนการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด ในเรื่อง แนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.30

ตารางที่ 6 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. จัดหา จัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามกิจกรรมการสอน	2.99	0.68	มาก
2. เสนอและประชาสัมพันธ์รายการสื่อการเรียนการสอนและสถานที่ศึกษาคุณค่าให้ครูผู้ได้เลือกและทราบแหล่งของสื่อที่จะใช้	2.70	0.71	มาก
3. จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน	2.58	0.74	มาก
4. สนับสนุนให้มีการสาธิตหรือแนะนำวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนและให้นำวัสดุท้องถิ่นมาผลิตเป็นสื่ออุปกรณ์การสอน	2.65	0.73	มาก
5. วางแผนการให้บริการวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน	2.70	0.72	มาก
6. กระบวนการจัดหา เก็บรักษา ซ่อมบำรุง การยืมสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	2.73	0.70	มาก
7. การติดตามดูแลและประเมินผลการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์อยู่เสมอ	2.76	0.67	มาก
รวม	2.73	0.70	มาก

จากตารางที่ 6 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.99 ในเรื่อง จัดหาจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาในเรื่อง กระบวนการจัดหา เก็บรักษา ซ่อมบำรุง การยืมสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.73 ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.58 ในเรื่อง จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 7 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านการบริหารงานบุคลากร

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. วางแผนงานหรือโครงการด้านบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน โครงการของกลุ่มโรงเรียน สพอ./ก.และ สปจ.	3.13	0.78	มาก
2. จัดทำโครงการไปศึกษาดูงานหรือทัศนศึกษาของโรงเรียน	2.67	0.93	มาก
3. จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เช่นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นันทนาการกีฬา ทักษะการทำงานเป็นต้น	2.86	0.77	มาก
4. จัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มสมรรถภาพการสอนของครู	2.88	0.80	มาก
5. ให้ครูประเมินผลความก้าวหน้าด้านการปฏิบัติงานของตนเองตลอด จนเจตคติในการปฏิบัติงาน	2.71	0.79	มาก
6. ติดตามและประเมินผลด้านการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน	2.79	0.74	มาก
รวม	2.84	0.80	มาก

จากตารางที่ 7 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการบริหารงานบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.13 ในเรื่อง วางแผนงานหรือโครงการด้านบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน โครงการของกลุ่มโรงเรียน สพอ./ก.และ สปจ. รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 2.88 ในเรื่อง จัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มสมรรถภาพการสอนของครู ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.67 ในเรื่อง จัดทำโครงการไปศึกษาดูงานหรือทัศนศึกษาของโรงเรียน

ตารางที่ 8 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านการจัดฝึกอบรมของครู

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. จัดให้มีการแนะนำข้อมูล ข่าวสารทางวิชาการแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ	2.92	0.77	มาก
2. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะและศึกษาต่อ เข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ	3.06	0.79	มาก
3. สังเกตและวิเคราะห์ความสามารถจากการแสดงออกทางวิชา การของครู	2.60	0.76	มาก
4. จัดประชุมสัมมนาครูเป็นระดับชั้นและรายวิชาอย่างสม่ำเสมอ	2.68	0.71	มาก
5. นำผลการประเมินด้านการบริหารบุคลากรมาใช้ในการฝึกอบรม ของครู	2.68	0.77	มาก
รวม	2.78	0.76	มาก

จากตารางที่ 8 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ทางด้านการจัดฝึกอบรมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.06 ในเรื่องสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะและศึกษาต่อเข้าอบรมสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 2.92 ในเรื่อง จัดให้มีการแนะนำข้อมูล ข่าวสารทางวิชาการแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.60 ในเรื่อง สังเกตและวิเคราะห์ความสามารถจากการแสดงออกทางวิชาการของครู

ตารางที่ 9 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านการประเมินนิเทศครูใหม่

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. วางแผนหรือโครงการด้านประเมินนิเทศครูใหม่ และมีการประเมินผล แผนงานหรือโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษา	2.90	0.75	มาก
2. แนะนำให้ครูใหม่หรือที่ย้ายมาใหม่ได้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชนให้ทราบ	3.00	0.76	มาก
3. ให้หัวหน้าสายวิชาหรือครูที่มีผลงานสอนดีเด่นเป็นพี่เลี้ยง คอย ช่วยเหลือ ชี้แนะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	3.02	0.76	มาก
4. สังเกตความสามารถของครูใหม่หรือที่ย้ายมาใหม่ในด้านการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.99	0.78	มาก
รวม	2.98	0.76	มาก

จากตารางที่ 9 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินนิเทศครูใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 2.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.02 ในเรื่อง ให้หัวหน้าสายวิชาหรือครูที่มีผลงานสอนดีเด่นเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ ชี้แนะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 3.00 ในเรื่อง แนะนำให้ครูใหม่หรือที่ย้ายมาใหม่ได้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชนให้ทราบ ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.90 ในเรื่อง วางแผนหรือโครงการด้านประเมินนิเทศครูใหม่และการประเมินผลแผนงานหรือโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษา

ตารางที่ 10 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
			การปฏิบัติ
1. ท่านได้มีการมอบหมายบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน	3.07	0.76	มาก
2. สํารวจจัดทำสถิติข้อมูล ความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงเรียน	3.07	0.73	มาก
3. จัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า	3.09	0.68	มาก
4. สนับสนุนให้ครูและนักเรียน ช่วยกันพัฒนา ปรับปรุงและบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ	3.26	0.70	มาก
5. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้เหมาะสมและอำนวยความสะดวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	3.05	0.62	มาก
6. ติดตามและประเมินผลด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสบายภายในโรงเรียนเป็นประจำทุกปี	3.02	0.74	มาก
รวม	3.09	0.71	มาก

จากตารางที่ 10 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ทางด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.26 ในเรื่อง สนับสนุนให้ครูและนักเรียนช่วยกันพัฒนา ปรับปรุงและบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 3.09 ในเรื่อง จัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 3.02 ในเรื่องติดตามและประเมินผลด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 11 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

รายการ			ระดับ
	\bar{X}	S.D.	การปฏิบัติ
1. สำรวจความต้องการของบุคลากรแล้วนำมาเป็นแนวทางปรับปรุง แผนงานหรือโครงการด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครูให้สอดคล้อง กับนโยบาย แผนงาน โครงการของกลุ่ม ร.ร. สปอ./ก. สปจ. และ สปช.	3.04	0.76	มาก
2. จัดทำคู่มือปฏิบัติงานหรือปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	3.21	0.73	มาก
3. จัดบริการแก่ครูในด้านนั้นทนากการ สุขภาพอนามัย และด้าน วิชาการของครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.90	0.84	มาก
4. ติดตามและประเมินผลการจัดบริการพิเศษแก่ครูทุกปี	2.73	0.74	มาก
รวม	2.97	0.77	มาก

จากตารางที่ 11 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ทางด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 2.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.21 ในเรื่องจัดทำคู่มือปฏิบัติงานหรือปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี รองลงมามีค่าเฉลี่ย 3.04 ในเรื่องสำรวจความต้องการของบุคลากรแล้วนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงแผนงาน หรือโครงการด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครูให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน โครงการของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก.สปจ.และสปช. ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.73 ในเรื่อง ติดตามและประเมินผลการจัดบริการพิเศษแก่ครูทุกปี

ตารางที่ 12 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
 ในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูสำรวจข้อมูลแล้วนำไปจัดทำแผนงานหรือ โครงการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	2.89	0.75	มาก
2. จัดกิจกรรม แจ้งข่าวสารและประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนอยู่เสมอ ๆ	3.10	0.68	มาก
3. สนับสนุนให้ครูนำบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ เฉพาะด้านมาเป็นวิทยากรพิเศษในการเรียนการสอน	3.02	0.75	มาก
4. จัดให้มีการนิเทศครูเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลด้านการ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	3.03	0.74	มาก
5. จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนอย่าง น้อยปีละ 1 ครั้ง	3.29	0.73	มาก
รวม	3.07	0.73	มาก

จากตารางที่ 12 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.29 ในเรื่อง จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 3.10 ในเรื่อง จัดกิจกรรม แจ้งข่าวสารและประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่เสมอ ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.89 ในเรื่อง สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูสำรวจข้อมูลแล้วนำไปจัดทำแผนงานหรือโครงการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ตารางที่ 13 การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านการประเมินผล

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
			การปฏิบัติ
1. ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินผล อย่างชัดเจน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนด กิจกรรมในการประเมินผลการเรียนการสอน	3.00	0.71	มาก
2. ได้นำผลการประเมินการเรียนการสอนมาเป็นข้อมูลในการ ปรับปรุงพัฒนางานในโรงเรียนอยู่เสมอ	2.99	0.70	มาก
3. แต่งตั้งและมอบหมายงานด้านประเมินผลให้มีผู้รับผิดชอบเป็น ลายลักษณ์อักษร	3.19	0.71	มาก
4. โรงเรียนจัดทำสรุปรายงานผลการจัดการศึกษาและการประเมิน ผลเป็นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา	3.23	0.67	มาก
5. ติดตามและประเมินผลด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ของครูทุกสัปดาห์	2.76	0.77	มาก
รวม	3.03	0.71	มาก

จากตารางที่ 13 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ทางด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.23 ในเรื่อง โรงเรียนจัดทำสรุปรายงานผลการจัดการศึกษาและการประเมินผลเป็นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา รองลงมามีค่าเฉลี่ย 3.19 ในเรื่อง แต่งตั้งและมอบหมายงานด้านประเมินผลให้มีผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.76 ในเรื่อง ติดตามและประเมินผลด้านการประเมินผลการเรียนการสอนของครูทุกสัปดาห์

ตารางที่ 14 สรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 10 ด้าน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. ด้านการพัฒนาลัทธิสูตร	2.84	0.76	มาก
2. ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน	2.71	0.71	มาก
3. ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์	2.73	0.70	มาก
4. ด้านการบริหารงานบุคลากร	2.84	0.80	มาก
5. ด้านการจัดฝึกอบรมของครู	2.78	0.76	มาก
6. ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่	2.98	0.76	มาก
7. ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก	3.09	0.71	มาก
8. ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู	2.97	0.77	มาก
9. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	3.07	0.73	มาก
10. ด้านการประเมินผล	3.03	0.71	มาก
รวม	2.90	0.74	มาก

จากตารางที่ 14 ปรากฏว่าผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนทั้ง 10 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 3.09 รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 3.07 ในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.71 ในด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี กับที่ เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี โดยการทดสอบด้วยสถิติค่าที (t - test) ตามองค์ประกอบทั้ง 10 ด้าน (ดังตารางที่ 15 - 25)

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการพัฒนาหลักสูตร

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. วางแผนงานหรือโครงการทางด้านการพัฒนา หลักสูตรในโรงเรียน	2.81	0.71	3.05	0.74	2.53
2. มอบหมายบุคลากรหรือคณะบุคคลรับผิดชอบ งานด้านการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน	2.94	0.78	3.17	0.70	2.21
3. การช่วยเหลือครูให้มีความรู้ความเข้าใจ นโยบาย จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และเกณฑ์การใช้หลักสูตร	2.90	0.80	3.14	0.70	1.71
4. จัดหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น	3.02	0.68	3.07	0.59	0.04
5. จัดหาหรือจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เช่น แนว ทางการใช้หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน ไว้ สำหรับศึกษาค้นคว้า	3.27	0.75	3.44	0.68	1.70
6. ส่งเสริมให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิด เห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	2.64	0.85	2.87	0.88	0.96
7. เชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้คำแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	2.34	0.86	2.71	0.83	1.54
8. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรใน โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.57	0.70	2.79	0.78	1.05
รวม	2.81	0.77	3.03	0.74	2.00

$$P < .01, df \ 233, t = 2.576$$

จากตารางที่ 15 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ของโรงเรียนที่
เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปีกับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ให้ครูทำกำหนดการสอน แผนการสอนหรือ บันทึกการสอนและสอนตามแผนการสอนหรือ บันทึกการสอน	3.17	0.71	3.38	0.72	2.10
2. ให้ความรู้แก่ครูในการวางแผนปฏิบัติการสอน แต่ละกลุ่มวิชาก่อนเปิดภาคเรียน	2.80	0.73	3.02	0.61	2.44
3. ประชุมสัมมนาเพื่อสำรวจสภาพปัญหาความต้อง การในการเรียนการสอนและหาแนวทางปรับ ปรุงแก้ไข	2.85	0.69	2.90	0.53	0.59
4. แนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับ ปรุงประสิทธิภาพในการเรียนการสอน	2.44	0.63	2.58	0.65	1.59
5. สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน อย่างสม่ำเสมอ	2.60	0.67	2.69	0.74	0.90
6. ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรใน รร.	2.97	0.62	3.19	0.62	2.44
7. ร่วมกันจัดตารางสอน โดยมีจำนวนคาบเวลา เรียนในแต่ละกลุ่มวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	3.37	0.72	3.42	0.65	0.50
8. ส่งเสริมและดำเนินการให้ครูจัดชั้นเรียนและ สร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับสภาพการจัด การเรียนการสอน	3.04	0.71	3.38	0.63	3.78**

ตารางที่ 16 (ต่อ)

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
9. แนะนำให้ครูใช้เทคนิคการเสริมแรง ทักษะ กระบวนการกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอน	2.86	0.74	3.00	0.67	1.41
10. สนับสนุนให้ครูวิเคราะห์วิธีสอนที่เหมาะสม กับเนื้อหาวิชาและพัฒนาการของนักเรียน	2.63	0.71	2.88	0.68	2.58**
11. จัดให้ครูที่สอนในระดับเดียวกันหรือวิชาเดียวกัน มาประชุมวางแผนการสอนร่วมกัน ปรึกษาหารือ กันอยู่เสมอ ๆ	2.65	0.76	2.87	0.80	2.02
12. ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานวิธีสอน ใหม่ ๆ จากครูในโรงเรียนอื่น ๆ	2.47	0.90	2.78	0.88	2.46
13. สังเกตและติดตามการประเมินผลทุกชั้นเรียน	2.85	0.74	2.98	0.68	1.31
14. มีหลักฐานการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ทุกห้องเรียน	2.79	0.74	3.03	0.77	2.20
15. สรุปและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนทุกชั้นเรียนเมื่อสิ้นปีการศึกษาทุกปี	3.39	0.80	3.28	0.71	-1.04
รวม	2.86	0.72	3.02	0.69	1.61

$$P < .01, df \ 233, t = 2.576$$

จากตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ของโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปีกับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี พบว่าไม่แตกต่างกันในส่วนรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าในเรื่องส่งเสริมและดำเนินการให้ครูจัดชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอน และสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์วิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและพัฒนาการของนักเรียนเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. จัดหาจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตาม กิจกรรมการเรียนการสอน	2.86	0.67	3.09	0.70	2.37
2. เสนอและประชาสัมพันธ์รายการสื่อการสอน และสถานที่ศึกษาค้นคว้าให้ครูได้เลือกและ ทราบแหล่งของสื่อที่จะใช้	2.46	0.69	2.89	0.73	4.30**
3. จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลิตสื่อ การเรียนการสอน	2.35	0.74	2.76	0.75	3.90**
4. สนับสนุนให้มีการสาธิตหรือแนะนำวิธีการใช้ สื่อการเรียนการสอนและให้นำวัสดุท้องถิ่นมา ผลิตเป็นสื่ออุปกรณ์การสอน	2.39	0.74	2.85	0.72	4.60**
5. วางแผนการให้บริการวัสดุอุปกรณ์และสื่อ การเรียนการสอน	2.50	0.71	2.86	0.73	3.60**
6. กระบวนการจัดหา เก็บรักษาซ่อมบำรุง การ ยืมสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมี ประสิทธิภาพ	2.50	0.71	2.91	0.69	4.18**
7. ติดตามดูแลและประเมินผลการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์อยู่เสมอ	2.41	0.68	3.03	0.67	6.53**
รวม	2.50	0.71	2.91	0.71	4.10**

$$P < .01, df \ 233, t = 2.576$$

จากตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนที่เปิดสอน 3 - 4 ปีกับที่เปิดสอน 1 - 2 ปี พบว่ามีการปฏิบัติงานมากกว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าในเรื่องจัดหาจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามกิจกรรมการเรียนการสอน เท่านั้นที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการบริหารงานบุคลากร

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. วางแผนงานหรือโครงการด้านบริการงาน บุคลากรในโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน ไตรงการของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. และ สปจ.	2.91	0.79	3.30	0.77	3.58**
2. จัดทำโครงการไปศึกษาดูงานหรือทัศนศึกษา ของโรงเรียน	2.36	0.95	2.89	0.92	4.02**
3. จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ครูมีความกระตือ รือร้นในการปฏิบัติงาน	2.67	0.74	3.00	0.79	3.03**
4. จัดประชุม อบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มสมรรถภาพ การสอนของครู	2.67	0.80	3.05	0.80	3.36**
5. ให้ครูประเมินผลความก้าวหน้าด้านการปฏิบัติ งานของตนเองตลอดจนเจตคติในการปฏิบัติงาน	2.55	0.78	2.83	0.81	2.48
6. ติดตามและประเมินผลด้านการบริหารบุคลากร ในโรงเรียน	2.56	0.76	2.96	0.71	3.88**
รวม	2.62	0.80	2.96	0.80	3.00**

$$P < .01, df233, t = 2.576$$

จากตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา ด้านการบริหารงานบุคลากร ของโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว
1 - 2 ปี พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนรวม เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่า ในเรื่องให้ครูประเมินผลความก้าวหน้าด้านการปฏิบัติงานของตนเองตลอดจนเจตคติ
ในการปฏิบัติงาน เท่านั้นที่มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการจัดฝึกอบรมของครู

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. จัดให้มีการแนะนำข้อมูล ข่าวสารทางวิชาการ แก่ครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.72	0.79	3.08	0.74	3.33**
2. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทย ฐานะและศึกษาต่อ เข้ารับการอบรมสัมมนา ทางวิชาการต่าง ๆ	2.88	0.84	3.22	0.73	3.09**
3. สังเกตและวิเคราะห์ความสามารถจากการ แสดงออกทางวิชาการของครู	2.46	0.78	2.93	0.73	4.43**
4. จัดประชุมสัมมนาครูเป็นระดับชั้นและรายวิชา อย่างสม่ำเสมอ	2.39	0.72	2.89	0.70	5.00**
5. นำผลการประเมินด้านการบริหารบุคลากรมา ใช้ในการฝึกอบรมของครู	2.46	0.77	2.84	0.77	3.49**
รวม	2.58	0.78	2.99	0.73	3.87**

$$P < .01, df 233, t = 2.576$$

จากตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการจัดฝึกอบรมของครูในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกเรื่อง

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. วางแผนหรือโครงการด้านปฐมนิเทศครูใหม่ และมีการประเมินผลแผนงานหรือโครงการ เมื่อสิ้นปีการศึกษา	2.62	0.75	3.11	0.76	4.58**
2. แนะนำให้ครูใหม่หรือที่ย้ายมาใหม่ได้รู้จักกับ บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชนให้ทราบ	3.14	0.84	3.16	0.68	0.19
3. ให้หัวหน้าสายวิชาหรือครูที่มีผลงานสอนดีเด่น เป็นพี่เลี้ยง คอยช่วยเหลือชี้แนะและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	2.84	0.76	3.16	0.76	2.96**
4. สังเกตความสามารถของครูใหม่หรือที่ย้ายมา ใหม่ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.80	0.79	3.14	0.77	3.09**
รวม	2.85	0.79	3.14	0.74	2.69**

$$P < .01, df_{233}, t = 2.576$$

จากตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว
1 - 2 ปี พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนรวม เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่า ในเรื่องแนะนำให้ครูใหม่หรือที่ย้ายมาใหม่ได้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียน ชุมชนและ
ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชนให้ทราบ เท่านั้นที่มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ได้มีการมอบหมายบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน	2.91	0.79	3.20	0.74	2.69**
2. สํารวจทำสถิติข้อมูล ความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก	2.88	0.78	3.22	0.69	3.30**
3. จัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า	2.88	0.70	3.25	0.67	3.81**
4. สนับสนุนให้ครูและนักเรียนช่วยกันพัฒนาปรับปรุงและบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี	3.09	0.74	3.38	0.67	2.93**
5. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้เหมาะสมและอำนวยความสะดวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	2.96	0.65	3.13	0.60	1.93
6. ติดตามและประเมินผลด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสลายในโรงเรียนเป็นประจำทุกปี	2.94	0.76	3.10	0.73	1.52
รวม	2.94	0.74	3.21	0.69	2.67**

จากตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในเรื่อง ได้มีการมอบหมายบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน สํารวจทำสถิติข้อมูลความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก จัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า สนับสนุนให้ครูและนักเรียนช่วยกันพัฒนาปรับปรุงบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ เท่านั้นที่มีการปฏิบัติงานมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. สสำรวจความต้องการของบุคลากรแล้วนำมาเป็น แนวทางปรับปรุงแผนงานหรือโครงการด้านการ จัดบริการพิเศษแก่ครูให้สอดคล้องกับ นโยบาย แผนงาน โครงการของกลุ่ม สปอ./ก. สปจ.	2.88	0.77	3.18	0.75	2.80**
2. จัดทำคู่มือปฏิบัติงานหรือปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี	3.05	0.78	3.33	0.68	2.75**
3. จัดบริการแก่ครูในด้านนันทนาการ สุขภาพ อนามัย และด้านวิชาการแก่ครูในโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ	2.82	0.82	2.98	0.68	1.35
4. ติดตามและประเมินผลการจัดบริการพิเศษ แก่ครูทุกปี	2.52	0.73	2.90	0.76	3.58**
รวม	2.82	0.78	3.09	0.76	2.48

$$P < .01, df_{233}, t = 2.576$$

จากตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครูในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมา
แล้ว 1 - 2 ปี พบว่าไม่แตกต่างกันในส่วนรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในเรื่องสำรวจความ
ต้องการของบุคลากรแล้วนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงแผนงาน หรือโครงการด้านการจัดบริการพิเศษแก่
ครูให้สอดคล้องกับ นโยบาย แผนงาน โครงการของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. สปจ. และสปช. จัด
ทำคู่มือปฏิบัติงานหรือปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี และติดตามและประเมินผลการจัดบริการพิเศษแก่ครูทุกปี
มีการปฏิบัติงานมากกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูสำรวจข้อมูลแล้วนำไปจัดทำแผนงานหรือโครงการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	2.72	0.72	3.02	0.78	2.80**
2. จัดกิจกรรมแจ้งข่าวสารและประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่เสมอ ๆ	2.98	0.67	3.19	0.69	2.16
3. สนับสนุนให้ครูนำบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านมาเป็นวิทยากรพิเศษในการเรียนการสอน	2.87	0.76	3.13	0.74	2.45
4. จัดให้มีการนิเทศครูเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	2.81	0.78	3.19	0.71	3.62**
5. จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	3.18	0.82	3.40	0.65	2.14
รวม	2.91	0.75	3.19	0.71	2.72**

$$P < .01, df_{233}, t = 2.576$$

จากตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในเรื่องสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูสำรวจข้อมูลแล้วนำไปจัดทำแผนงานหรือโครงการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และจัดให้มีการนิเทศครูเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีการปฏิบัติงานมากกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ด้านการประเมินผล

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดกิจกรรมในการประเมินผล การเรียนการสอน	2.98	0.74	3.25	0.68	2.72**
2. ได้นำผลการประเมินผลการเรียนการสอนมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนางานในโรงเรียน อยู่เสมอ	2.95	0.72	3.20	0.68	2.55
3. แต่งตั้งและมอบหมายงานด้านการประเมินผล ให้มีผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร	2.97	0.72	3.33	0.69	3.64**
4. โรงเรียนจัดทำสรุปรายงานผลการจัดการศึกษาและการประเมินผลเป็นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา	3.09	0.74	3.35	0.65	2.68**
5. ติดตามและประเมินผลด้านการประเมินผล การเรียนการสอนของครูทุกสัปดาห์	2.62	0.78	2.98	0.75	3.33**
รวม	2.92	0.74	3.22	0.69	2.97**

$$P < .01, df_{233}, t = 2.576$$

จากตารางที่ 24 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านการประเมินผล ในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสำรวจรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในเรื่องได้นำผลการประเมินผลการเรียนการสอนมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนางานในโรงเรียนอยู่เสมอ เท่านั้นที่มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 10 ด้าน

รายการ	เปิดสอน 1 - 2 ปี		เปิดสอน 3 - 4 ปี		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	2.81	0.77	3.03	0.74	2.00
2. ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน	2.86	0.72	3.02	0.69	1.61
3. ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์	2.50	0.71	2.91	0.71	4.10**
4. ด้านการบริหารงานบุคลากร	2.62	0.80	2.96	0.80	3.00**
5. ด้านการจัดฝึกอบรมของครู	2.58	0.78	2.99	0.73	3.87**
6. ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่	2.85	0.79	3.14	0.74	2.69**
7. ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก	2.94	0.74	3.21	0.69	2.67**
8. ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู	2.82	0.78	3.09	0.76	2.48
9. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	2.91	0.75	3.19	0.71	2.72**
10. ด้านการประเมินผล	2.92	0.74	3.22	0.69	2.97**
รวม	2.78	0.76	3.08	0.73	2.83**

$P < .01, df_{233}, t = 2.576$

จากตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านต่าง ๆ ทั้ง 10 ด้านในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 10 ด้าน พบว่า ในด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน และด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู เท่านั้นที่มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ตามองค์ประกอบทั้ง 10 ด้าน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากแบบสอบถามทั้งหมด 233 ชุด ดังต่อไปนี้

1. <u>ด้านการพัฒนาหลักสูตร</u>	คิดเป็นร้อยละ
ปัญหาอุปสรรค	
1. วิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร มีไม่เพียงพอในการให้คำแนะนำให้ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร	24.97
2. ขาดงบประมาณในการจัดทำหรือจัดหา เอกสารหลักสูตร	23.07
3. ขาดการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร อย่างสม่ำเสมอ	17.02
4. ครูผู้สอนไม่มีทักษะ ขาดความรู้ความเข้าใจ ใจในหลักสูตรที่ปรับปรุง	21.56
5. เนื้อหาสาระ กระบวนการของหลักสูตร ในระดับประถม มัธยม อุดมศึกษาไม่ต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน	13.38
ข้อเสนอแนะ	
1. ควรจะเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้คำแนะนำ ประชุม อบรมอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง	
2. สปช. สปจ. สปอ./ก. ควรเพิ่มเติมงบประมาณให้มากขึ้น	
3. เน้นการนิเทศภายในและภายนอกโรงเรียนให้มากขึ้นกว่าปรกติ	
4. จัดประชุม อบรม สัมมนาครูในระดับโรงเรียน	
5. กรมวิชาการควรพิจารณาในด้านเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้สัมพันธ์และต่อ เนื่องในระดับจังหวัด อำเภอ	
6. ควรมีการประชาสัมพันธ์ ปรับปรุงเนื้อหาสาระให้ยืดหยุ่นต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้	

2. <u>ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน</u>	คิดเป็นร้อยละ
<u>ปัญหาอุปสรรค</u>	
1. ครูในโรงเรียนมีภาระหน้าที่มากเกินไป ที่นอกเหนือจากหน้าที่ประจำ(การสอน)	44.79
2. ครูบางคนไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอน	33.70
3. การสอนยังยึดตัวครูเป็นศูนย์กลางใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	21.51
<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1. ปรับปรุงการบริหารงานบุคลากร แบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้เหมาะสมกับบุคคล	
2. เน้นกระบวนการและการนิเทศภายในโรงเรียนให้มากขึ้น	
3. เน้นทักษะกระบวนการกลุ่ม	
3. <u>ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์</u>	คิดเป็นร้อยละ
<u>ปัญหาอุปสรรค</u>	
1. สื่ออุปกรณ์บางอย่างครูใช้ไม่เป็นหรือ ไม่นำมาใช้ประกอบการสอน	38.30
2. งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ	61.70
<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1. จัดอบรมการใช้สื่ออุปกรณ์การสอน	
2. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติมหรือสาธิตการใช้	
3. เสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบและให้การสนับสนุน	
4. จัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้น	
4. <u>ด้านการบริหารงานบุคลากร</u>	คิดเป็นร้อยละ
1. มีบุคลากรไม่เพียงพอ	26.79
2. บุคลากรมีการย้ายสับเปลี่ยนบ่อยส่วน มากเป็นบุคลากรที่บรรจุใหม่ต้องมีการ ฝึกงานกันใหม่อยู่เสมอ	24.24

คิดเป็นร้อยละ

3. ครูที่ปฏิบัติการสอน ไม่ตรงกับวิชา เอกที่สำเร็จการศึกษามา	26.42
4. บุคลากรมีปัญหาส่วนตัวทำให้ท้อถอยในการปฏิบัติงาน	22.55

ข้อเสนอแนะ

1. เสนอให้หน่วยเหนือรับทราบเพื่อแก้ไข
2. แก้ไขระเบียบการย้ายครูผู้สอน โดยเพิ่มจำนวนปีในการปฏิบัติการสอนให้มากขึ้นอย่างน้อย 5 ปีถึงจะย้ายได้
3. เพิ่มครูหรือจัดครูให้สอนตรงกับวิชาที่รับผิดชอบและความถนัด
4. ประชุมชี้แจงบุคลากรในโรงเรียนโดยผู้บริหาร

5. <u>ด้านการจัดฝึกอบรมของครู</u>	คิดเป็นร้อยละ

ปัญหาอุปสรรค

1. ครูผ่านการอบรมในเรื่องต่างๆ น้อยมาก	45.11
2. ขาดงบประมาณในการจัดฝึกอบรม	54.89

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดฝึกอบรม สัมมนาในเรื่องที่ครูต้องการหรือมีปัญหาให้บ่อยขึ้น
2. ควรเพิ่มงบประมาณให้มากขึ้น

6. <u>ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่</u>	(ไม่มีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ)

7. <u>ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก</u>	คิดเป็นร้อยละ

ปัญหาอุปสรรค

1. การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและในการทำงานไม่เหมาะสม	46.81
2. สิ่งอำนวยความสะดวก อาคารสถานที่ไม่อำนวยในการให้บริการและไม่เพียงพอ	53.19

ข้อเสนอแนะ

1. สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้มากขึ้นตลอดทั้งสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน
2. เสนอให้หน่วยเหนือรับทราบเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป
3. ขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชน ชุมชนต่าง ๆ

8. ด้านการจัดการนิเทศแก่ครู คิดเป็นร้อยละปัญหาอุปสรรค

1. ขาดงบประมาณ	100

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเพิ่มงบประมาณสนับสนุนให้มากขึ้น
2. ขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชนและชุมชน

9. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละปัญหาอุปสรรค

1. การประชาสัมพันธ์ ข่าวสารข้อมูลทางวิชาการไปยังชุมชนยังไม่ทั่วถึง	33.95
2. สภาพอาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการแก่ชุมชน	32.65
3. ชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจและให้ความร่วมมือน้อย	33.40

ข้อเสนอแนะ

1. จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
2. ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้นทุกรูปแบบทั้งในและนอกโรงเรียน

10. ด้านการประเมินผล

คิดเป็นร้อยละ

ปัญหาอุปสรรค

1. ขาดเครื่องมือในการวัดและประเมินผล
ที่ได้มาตรฐาน	35.54
2. ครูไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่อง
การวัดและประเมินผล โดยเฉพาะหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น	31.43
3. ขาดงบประมาณในการดำเนินการสร้าง
เครื่องมือวัดและประเมินผล	33.03

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประสานกับโรงเรียนในกรมสามัญศึกษาในเรื่อง เครื่องมือวัดและ
ประเมินผล
2. จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาในเรื่องการวัดและประเมินผล
3. จัดทำแบบทดสอบมาตรฐาน
4. ขอสนับสนุนงบประมาณเพิ่มให้มากขึ้น

การวิเคราะห์เนื้อหาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ด้วยวิธีเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ตามองค์ประ
กอบทั้ง 10 ด้าน โดยส่วนรวมแล้วมีปัญหาอุปสรรคเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการประชุมพิเศษครูใหม่ไม่มี
ปัญหาอุปสรรคเลย เมื่อมาพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน จะเห็นว่า การขาดงบประมาณในการ
ดำเนินงานในแต่ละด้านไม่เพียงพอ ร่องลงมาในเรื่องการขาดบุคลากรในการปฏิบัติงานเกือบทุกด้าน

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 249 คนโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetics mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบด้วยสถิติค่าที (t - test) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ของผู้ปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 80.25 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 48.93 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 81.97 เป็นผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 35.63 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 30.04 และครูวิชาการโรงเรียน ร้อยละ 34.33 ประสบการณ์การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา 1 - 2 ปี ร้อยละ 42.92 และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา 3 - 4 ปี ร้อยละ 57.08

2. การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เมื่อวิเคราะห์ รายด้านแล้วมีข้อค้นพบดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.36 ในเรื่องจัดหาหรือจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เช่น แนวทางการใช้หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน ไว้สำหรับศึกษาค้นคว้า รองลงมาได้แก่เรื่อง การจัดหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.05 ส่วนการปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับน้อยเรื่อง การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้คำแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.15 ในเรื่องสรุปและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษา รองลงมามีค่าเฉลี่ย 3.08 ในเรื่อง ร่วมกันจัดตารางสอน โดยมีจำนวนคาบเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ส่วนการปฏิบัติงานในระดับน้อยสุดในเรื่อง การแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.30

ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.99 ในเรื่องจัดหาจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมามีค่าเฉลี่ย 2.73 ในเรื่อง กระบวนการจัดหา เก็บรักษา ซ่อมบำรุง การยืมสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดในเรื่อง จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.58

ด้านการบริหารงานบุคลากร

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.13 ในเรื่อง วางแผนงานหรือโครงการด้านการ

บริหารงานบุคลากรในโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงานโครงการของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. สปจ. และ สปช. รองลงมามีค่าเฉลี่ย 2.88 ในเรื่องจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มสมรรถภาพการสอนของครู ส่วนการปฏิบัติงานน้อยสุดมีค่าเฉลี่ย 2.67 ในเรื่องจัดทำโครงการไปศึกษาดูงานหรือทัศนศึกษาของโรงเรียน

ด้านการจัดฝึกอบรมของครู

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.06 ในเรื่องสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะและศึกษาต่อ เข้าอบรมสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ รองลงมามีค่าเฉลี่ย 2.92 ในเรื่องจัดให้มีการแนะนำข้อมูล ข่าวสารทางวิชาการแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 2.60 ในเรื่องสังเกตและวิเคราะห์ความสามารถจากการแสดงออกทางวิชาการของครู

ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.02 ในเรื่องให้หัวหน้าสายวิชาหรือครูผู้มีผลงานดีเด่น เป็นพี่เลี้ยง คอยช่วยเหลือ ชี้แนะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รองลงมามีค่าเฉลี่ย 3.00 ในเรื่องแนะนำให้ครูใหม่หรือที่ย้ายมาใหม่ได้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียน ชุมชนและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชนให้ทราบ ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.90 ในเรื่องวางแผนหรือโครงการด้านปฐมนิเทศครูใหม่และมีการประเมินผลแผนงาน โครงการ เมื่อสิ้นปีการศึกษา

ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.26 ในเรื่องสนับสนุนให้ครูและนักเรียนช่วยกันพัฒนาปรับปรุงและบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ รองลงมามีค่าเฉลี่ย 3.09 ในเรื่องจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า ส่วนการปฏิบัติงานน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 3.02 ในเรื่องติดตามและประเมินผลด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสบายภายในโรงเรียนเป็นประจำทุกปี

ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.21 ในเรื่องจัดทำคู่มือปฏิบัติงานหรือปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 3.04 ในเรื่องสำรวจความต้องการของบุคลากรแล้วนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงแผนงานหรือโครงการด้านการบริการพิเศษแก่ครู ให้สอดคล้องกับ นโยบายแผนงาน โครงการของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. และ สปข. ส่วนการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.73 ในเรื่องติดตามและประเมินผลการจัดบริการพิเศษแก่ครูทุกปี

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.29 ในเรื่องจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 3.10 ในเรื่องจัดกิจกรรมแจ้งข่าวสารและประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่เสมอ ๆ ส่วนการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.89 ในเรื่องสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูสำรวจข้อมูลแล้วนำไปจัดทำแผนงานหรือโครงการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ด้านการประเมินผล

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.23 ในเรื่องโรงเรียนจัดทำสรุปรายงานผลการจัดการศึกษาและประเมินผลเป็นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 3.19 ในเรื่องแต่งตั้งและมอบหมายงานด้านการประเมินผลให้มีผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรส่วนการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 2.76 ในเรื่องติดตามและประเมินผลด้านการประเมินผลการเรียนการสอนของครูทุกสัปดาห์

ผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดด้านทั้ง 10 ด้าน

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านแล้วมีข้อค้นพบดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกันในรายชื่อและโดยส่วนรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่อง ส่งเสริมและดำเนินการให้ครูจัดชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับสถานการณ์จัดการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูวิเคราะห์วิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและพัฒนาการของนักเรียน และมีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันโดยส่วนรวม

ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนรวม และในเรื่องจัดหาจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามกิจกรรมการเรียนการสอนเท่านั้นที่ไม่แตกต่างกัน

ด้านการบริหารงานบุคลากร

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนรวม และในเรื่อง ให้ครูประเมินผลความก้าวหน้าด้านการปฏิบัติงานของตนเองตลอดจนเจตคติในการปฏิบัติงานเท่านั้นที่ไม่แตกต่างกัน

ด้านการจัดฝึกอบรมของครู

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นรายข้อและโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการประเมินเทคนิคครูใหม่

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในเรื่องแนะนำให้ครูใหม่หรือที่ย้ายมาใหม่ได้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโรงเรียนชุมชนให้ทราบ มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในเรื่องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้เหมาะสม และอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ติดตามและประเมินผลด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสบายในโรงเรียนเป็นประจำทุกปี มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน และในเรื่องสำรวจความต้องการของบุคลากรแล้วนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงแผนงานฯ จัดทำคู่มือปฏิบัติงานหรือปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี ติดตามและประเมินผลการจัดบริการพิเศษแก่ครู มีการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายใน

โรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการประเมินผล

ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในเรื่อง ได้นำผลการประเมินการเรียนการสอนมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนางานในโรงเรียนอยู่เสมอ มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

4. **ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ** การปฏิบัติปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ตามองค์ประกอบ 10 ด้าน โดยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยส่วนรวมแล้ว มีปัญหาอุปสรรคเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการประเมินนิเทศครูใหม่เท่านั้น ไม่มีปัญหาอุปสรรคเลย ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตร

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง วิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรมีไม่เพียงพอในการให้คำแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 24.97 และมีข้อเสนอแนะคือ เชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ คำแนะนำ ประชุมอบรม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง ครูในโรงเรียนมีภาระหน้าที่มากเกินไปที่นอกเหนือจากหน้าที่ประจำ (การสอน) คิดเป็นร้อยละ 44.79 และมีข้อเสนอแนะคือ ปรับปรุงการบริหารงานบุคลากร แบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้เหมาะสมกับบุคลากร

ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 61.70 และมีข้อเสนอแนะคือ เสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ และให้การสนับสนุนจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้น

ด้านการบริหารงานบุคลากร

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง มีบุคลากรไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 26.79 รองลงมาในเรื่อง ครูที่ปฏิบัติการสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษามา คิดเป็นร้อยละ 26.42 และมีข้อเสนอแนะคือ เสนอให้หน่วยเหนือรับทราบเพื่อแก้ไขและเพิ่มครูหรือจัดครูให้สอนตรงกับวิชาที่รับผิดชอบและความถนัด

ด้านการจัดฝึกอบรมของครู

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง ขาดงบประมาณในการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 54.89 มีข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มงบประมาณให้มากขึ้น

ด้านปฐมวัยพิเศษครูใหม่ ไม่มีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกอาคารสถานที่ไม่อำนวยในการให้บริการและมีไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 53.19 และมีข้อเสนอแนะคือ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้มากขึ้นและเสนอให้หน่วยเหนือรับทราบเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคเพียงเรื่องเดียวคือขาดงบประมาณ และมีข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มงบประมาณสนับสนุนให้มากขึ้นและขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชนและชุมชน

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง การประชาสัมพันธ์ ข่าวสารข้อมูลทางวิชาการไปยังชุมชนยังไม่ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 33.95 และมีข้อเสนอแนะคือ จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้นทุกรูปแบบทั้งในและนอกโรงเรียน

ด้านการประเมินผล

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดในเรื่อง ขาดเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 35.54 และมีข้อเสนอแนะคือมีการประสานกับโรงเรียนมัธยมในกรมสามัญศึกษาในเรื่อง เครื่องมือวัดและประเมินผล จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาในเรื่องการวัดและประเมินผลและจัดทำแบบทดสอบมาตรฐาน

เมื่อนิยามาของแต่ละด้านทั้ง 10 ด้านแล้ว โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี กับที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปี ในภาพรวมมีด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบการเรียนการสอนและด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู ที่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านการพัฒนาหลักสูตร

จากการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด เรื่องการจัดหาหรือจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เช่น แนวทางการใช้หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนไว้สำหรับศึกษาค้นคว้าภายในโรงเรียน (ตารางที่ 4) จะเห็นว่าผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่ได้รับเอกสารหลักสูตรจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอโดยตรง ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องเผยแพร่ เอกสารหลักสูตรดังกล่าวอย่างทั่วถึงเพื่อให้โรงเรียนได้ใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าอันจะเป็นผลประโยชน์โดยตรงต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน ส่วนการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่อยู่ในระดับน้อยเรื่อง การเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้คำแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวนจำกัดหรือยังขาดแคลนอยู่มาก โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน แม้กระทั่งระดับอำเภอก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาติ ศรีสุวรรณ (2528) พบว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนส่วนมากยังขาดแคลนวิทยากร แหล่งวิชาการสำหรับให้ครูศึกษาเพิ่มเติมทำให้การปฏิบัติงานในเรื่อง การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้จึงดำเนินการได้น้อย ส่วนการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากใช้วิธีการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

มากกว่าวิธีอื่น จึงทำให้การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา ปรีชาหาญ (2523) ที่พบว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าการประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ใจ นิตาวัฒน์นทร์ (2532) พบว่าปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดลำปาง มีปัญหามากคือ ขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารและหัวหน้าวิชาการโรงเรียน

ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยเรื่อง การแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการเรียนการสอน (ตารางที่ 5) เพราะครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากไม่ว่าจะเป็นงานในหน้าที่การสอนโดยตรงแล้วยังมีงานอื่น ๆ ที่จะต้องปฏิบัติควบคู่กันไปและงานวิจัยต่าง ๆ ในระดับโรงเรียนก็มีจำนวนน้อยมากรวมถึงจำนวนศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถด้านวิเคราะห์วิจัยมีจำนวนจำกัด ครูจึงนำผลวิจัยมาใช้ในทางปฏิบัติที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนน้อย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533) ตลอดจนสภาพงานวิจัยในปัจจุบันยังไม่เป็นที่แพร่หลายโดยทั่วไปในโรงเรียน การอ่านผลการวิจัยก็ไม่เข้าใจมีปัญหาอุปสรรคหลายประการ (ฝ่ายวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525) ส่วนการส่งเสริมให้ครูให้ครูมีโอกาสไปดูงานวิธีสอนใหม่ ๆ จากโรงเรียนอื่นเป็นการนิเทศภายในที่ผู้บริหารหรือบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้น (กรมสามัญศึกษา, 2534) แต่ถ้าบุคลากรหรือผู้บริหารในโรงเรียนไม่มีเวลาในการวางแผนร่วมกันหรือมีภารกิจที่รับผิดชอบมากแล้วจะทำให้การส่งเสริมสนับสนุนในด้านนี้ลดน้อยลงไปหรือปฏิบัติได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินทร์ กุลประภา (2524) พบว่า การศึกษาดูงานและสังเกตวิธีทำงานที่มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

จากการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเรื่องจัดหาจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ตรงตามกิจกรรมการเรียนการสอน (ตารางที่ 6) ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนมากเสนอแนะให้ครูใช้วัสดุในท้องถิ่นเป็นสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้วัสดุท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สามารถหาได้ง่าย สะดวก ราคาไม่แพงประหยัดและช่วยให้การเรียนการสอนได้ผลตามความมุ่งหมาย นอกจากนี้ถ้าผู้บริหารหรือครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการติดตามดูแลและประเมินผลการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดทั้งการจัดทำ ผลิตสื่อ เก็บรักษา ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์

เหล่านั้นให้ เป็นปัจจุบันและเป็นระบบแล้วก็ยิ่งจะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายในด้านนี้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องคำกล่าวของ เอนก แยมบาน (2530) ที่ว่า " การแนะนำให้ครูใช้วัสดุในท้องถิ่นมาเป็นวัสดุอุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งที่โรงเรียนควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะ เป็นการช่วยให้การเรียนการสอนเกิดผลดีด้วยความประหยัดและวัสดุในท้องถิ่นก็เป็นสิ่งที่หาง่าย " ส่วนการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนมีการปฏิบัติน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชุมเชิงปฏิบัติการแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณจำนวนมากซึ่งโรงเรียนอาจจะมิงงบประมาณจำกัด ทางแก้ไขคือ จัดประชุมร่วมกันในระดับกลุ่มโรงเรียนหรือระดับอำเภอ หรืออาจจะสนับสนุนให้มีการสาธิต แนะนำวิธีการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ประชาสัมพันธ์รายการสื่อ สถานที่ศึกษาค้นคว้าให้ครูในโรงเรียนได้ทราบและมีการใช้สื่ออุปกรณ์เหล่านั้นมากยิ่งขึ้น

ด้านการบริหารงานบุคลากร

จากการวิจัยพบว่า การวางแผนงานหรือโครงการด้านการบริหารงานบุคลากรภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปรับแผนงานหรือโครงการให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงานของกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (ตารางที่ 7) ทั้งนี้เพราะนโยบาย แผนงานหรือโครงการของหน่วยงานดังกล่าวเป็นสิ่งที่กำหนดการดำเนินงานของโรงเรียน การส่งเสริมสนับสนุนครูในเรื่องการปฏิบัติการสอน มีการแนะนำให้ศึกษารายละเอียดการสอน เอกสารหลักสูตร เพื่อให้เกิดผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดัง เอนก แยมบาน (2530) กล่าวว่า " โรงเรียนเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะบริการให้ครูได้ศึกษาและปฏิบัติตามเอกสารหลักสูตร " สำหรับการจัดทำโครงการไปศึกษาดูงานของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมองไม่เห็นความสำคัญของการไปศึกษาดูงาน เพื่อดูการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ คาริม (Karim: 1979) พบว่า กิจกรรมการนิเทศที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนอันได้แก่ การอบรมครู การประชุมเชิงปฏิบัติการ การทัศนศึกษา ฯลฯ และยังไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ สุชาติ ศรีสุวรรณ(2528)พบว่า การพัฒนาครูภายในโรงเรียนที่จัดให้มีมากที่สุดคือ การจัดให้มีการสร้างเสริมประสิทธิภาพของครู เช่น การพาครูไปศึกษาดูงาน ฯลฯ

ด้านการจัดฝึกอบรมของครู

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปฏิบัติมากที่สุดในเรื่องการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะและลาศึกษาต่อ เข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการต่างๆ(ตารางที่ 8) เป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูโดยการจัดหาเอกสารทางวิชาการให้ครูศึกษาจะช่วยให้ครูมีความรู้ทางวิชาการสูงเพิ่มขึ้น ช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณก ชำนาญเพชร (2530) พบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู โดยการจัดให้ครูได้ลาศึกษาต่อ และเข้ารับการอบรมสัมมนาที่สถาบันหรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น ขณะเดียวกันต้องจัดหาเอกสารความรู้ให้ศึกษาให้ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกับบุคคลอื่น เพื่อนำมาพัฒนาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องคำกล่าวของ นิกลิและอีแวนส์ (1964) ที่ว่า " งานนิเทศการศึกษาต้องรับผิดชอบในการจัดโครงการ ส่งเสริมความรู้ แก่ครูประจำการในโรงเรียน " สำหรับการจัดให้มีการแนะนำ ข่าวสาร ข้อมูลทางวิชาการแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใช้วิธีจัดป้ายนิเทศ เพื่อให้ความรู้แก่ครู นักเรียน และจัดหาเอกสาร ตำรา หนังสือต่าง ๆ ให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทุกปี ดังเช่น โครงการห้องสมุดโรงเรียนมีการจัดซื้อหนังสือตามความต้องการของโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะได้รับงบประมาณแต่ละปีน้อยนิดก็ตามแต่ก็สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญและเห็นว่าการให้ความรู้แก่ครูมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บุคลากรทุกคนคุ้นเคยกับแผนงานและโครงการใหม่ ๆ สามารถศึกษารายละเอียดได้ตลอดเวลา เป็นการกระตุ้นให้เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะปฏิบัติงาน

ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

จากผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากในเรื่อง ให้หัวหน้าสายวิชาหรือครูที่มีผลงานการสอนดีเด่น เป็นพี่เลี้ยง คอยช่วยเหลือ ซึ่งแนะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และแนะนำให้ครูใหม่หรือครูที่ย้ายมาใหม่ได้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียน ชุมชนและให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับกับโรงเรียน ชุมชนให้ทราบ (ตารางที่ 9) ซึ่งผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนมากใช้วิธีให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชนให้ครูใหม่ทราบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า เป็นสิ่งจำเป็นที่สุดที่จะต้องให้ครูใหม่ทราบถึงข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียน ชุมชนที่มีอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการปรับตัวของครูใหม่ ส่วนการให้หัวหน้าสายวิชาหรือครูที่มีผลงานการสอนดีเด่น เป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ ซึ่งแนะให้อาจจะ เป็นผลเสียมากกว่าผลดี เพราะครูพี่เลี้ยงอาจทำตัวไม่เป็นกลาง ครูใหม่อาจมีความเข้าใจสภาพการณ์ของโรงเรียนผิดไปเนื่องจากครูพี่เลี้ยงชี้นำ เบี่ยงเบน ดังคำกล่าวของ ชารี มณีศรี (2527) ได้จำแนกงานนิเทศการศึกษาออกเป็นหมวดหมู่ คือ การนิเทศเกี่ยวกับครู เช่น จัดปฐมนิเทศครูใหม่เป็นการช่วยให้ครูใหม่ในการปฏิบัติงาน และ เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะพูดคุยกันกันอยู่เสมอ ฯลฯ เป็นการส่งเสริมให้ครูวางแผนการสอนร่วมกัน ส่วนการประเมินแผนงานหรือโครงการปฐมนิเทศครูใหม่เมื่อสิ้นปีการศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมยาน (2530) ที่พบว่า การประเมินโครงการปฐมนิเทศครูใหม่ได้รับ

การปฏิบัติที่น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินโครงการต้องอาศัยหลัก วิธีการโดยเฉพาะ ผู้ประเมินโครงการต้องมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านนี้อยู่มากประกอบกับสภาพการขาดแคลน ทรัพยากรกำลังครูที่ปฏิบัติงานอยู่จริงในโรงเรียน จึงทำให้การปฏิบัติในด้านนี้ขาดหายไป

ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

จากผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนให้ครูและนักเรียนช่วยกันพัฒนา ปรับปรุงและบำรุงรักษาอาคารเรียนอาคารประกอบ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ (ตารางที่ 10) ทั้งนี้เพื่อต้องการให้สถานที่ทำงานและเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานให้ได้ รับความสะดวกสบายมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรปฏิบัติให้มากในการสนับสนุนให้ครูและนักเรียน ช่วยกันพัฒนา ปรับปรุงบำรุงรักษาคุณภาพของอาคารเรียน อาคารประกอบ เครื่องมือเครื่องใช้ ต่างๆ ให้อยู่สภาพดีอยู่เสมอ ดังคำกล่าวของนิกลีและอีแวนส์ (Neagley and Evans, 1964) ว่างานนี้เทศการศึกษของผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินการในเรื่อง การวัดผลและประเมินผล การจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียนและให้ผู้เชี่ยวชาญให้เกิดประโยชน์ การส่งเสริมให้ความรู้ แก่ครู การดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก และการช่วยพัฒนาการศึกษาใหม่ ๆ ในท้องถิ่น ส่วนการ ติดตามและประเมินผลด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสบายภายในโรงเรียนเป็นประจำทุกปีมี การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยก็แสดงให้เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลยในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณก ชำนาญเพชร (2530) ได้พบปัญหาการนี้เทศภายในโรงเรียนว่า มีการขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่องตลอดจนไม่ได้นำข้อมูลย้อนกลับไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานในโรงเรียน จะเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติงานนี้เทศการศึกษาภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จะใช้วิธีการสำรวจข้อมูลความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน เพียงด้านเดียวทั้งนี้ เป็นเพราะความคิดเห็นของบุคลากรซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกที่โรงเรียนจัดให้โดยตรง จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาและวางแผนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนได้ตรงความต้องการ ส่วนการประเมินโครงการหรือกิจกรรมด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกมีการปฏิบัติที่น้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่ามีความสำคัญน้อยกว่าวิธีแรกคือ การสำรวจข้อมูลความต้องการของบุคลากร

ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติงานนี้เทศการศึกษาภายในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากในเรื่อง จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานหรือปฏิทิน ปฏิบัติงานตลอดปี (ตารางที่ 11) โดยแจ้งให้ครูทราบและถือปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปฏิบัติงาน นี้เทศเห็นว่า เครื่องมือช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานต่างๆภายในโรงเรียนได้โดยไม่เกิดความ

เข้าห้องและทันกำหนดเวลา ส่วนการติดตามและประเมินผลการจัดบริการพิเศษแก่ครูทุกปีที่มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยเช่น ใช้วิธีสังเกตความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมบริการต่างๆ ของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่า เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวกต่อการประเมิน ไม่ต้องมีหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนที่ยุ่งยากซ้ำซ้อน ส่วนการจัดบริการพิเศษแก่ครูในด้านนันทนาการ สุขภาพอนามัยและด้านวิชาการของครูในโรงเรียนสม่ำเสมอ ที่มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยรองจากการติดตามและประเมินผลนั้น จะเห็นว่าสภาพแวดล้อม หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเช่น โรงพยาบาล อนามัยอำเภอตำบล มีการอำนวยความสะดวกและบริการได้มากอยู่ในเกณฑ์ที่ดีอยู่แล้วทั้งในชุมชนและโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงดำเนินการในเรื่องนี้ลดน้อยลงไปเพื่อเป็นการลดการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนในเชิงบริหารและดำเนินการในโรงเรียน

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (ตารางที่ 12) ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จะเห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานนิเทศมองเห็นความสำคัญของคณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนหรือชุมชนอื่นจะก่อประโยชน์ ประสานสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกัน และกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากยิ่งขึ้น ดังคำกล่าวของ พันธ์ หันนาคิมทร์ (2523) ที่กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเกี่ยวโยงกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คือ การแถลงข่าวสารต่างๆ ที่ผู้ปกครองนักเรียนต้องการทราบ จัดความเห็นที่ขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชนป้องกันการพาดพิงอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคลากรในโรงเรียน ฯลฯ เป็นต้น และ ยง วัชชวลคุ (2524) กล่าวว่า " การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบและเข้าใจโครงการของโรงเรียน " นอกจากนี้ บริกส์และจัสแมน (1952:35) มีแนวคิดว่าการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง ประชาชนในท้องถิ่น นั้น ส่งเสริมการจัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครองขึ้นในโรงเรียนเหล่านี้ เป็นหน้าที่อันพึงปฏิบัติอย่างยิ่งในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อแสวงหาความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชน ส่วนการสนับสนุนให้ครูสำรวจข้อมูลแล้วไปจัดทำแผนงานหรือโครงการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ยังปฏิบัติได้ดีอยู่ในระดับน้อย (ตารางที่ 12) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษามองเห็นว่า ครูในโรงเรียนมีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติหรือรับผิดชอบมากมายอยู่แล้วอีกประการหนึ่งจำนวนครูในโรงเรียนก็มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน

ด้านการประเมินผล

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดทำสรุปรายงานผลการจัดการศึกษาและการประเมินผล เป็นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 13) ทั้งนี้อาจจะเป็นงาน

ที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งกำหนดวิธีการสรุปรายงานหรือแบบรายงานการประเมินผลให้โรงเรียนถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน ดังคำกล่าวของเบอร์ตันและบรูคเนอร์ (1955) ที่ว่า " การนิเทศการศึกษาที่ดีควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้ และการรวบรวมข้อมูล การสรุปผลงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้ "ส่วนการติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนทุกสัปดาห์ โดยเสนอแนะให้ครูวิเคราะห์ผลการประเมินแล้วนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อที่จะให้นักเรียนได้พัฒนาไปตามเป้าหมายของหลักสูตรซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีงานที่จะต้องปฏิบัติมาก และที่ต้องรับผิดชอบมากมายหลายงานในเวลาเดียวกัน โอกาสที่จะติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนของครูทุกสัปดาห์นั้นเป็นไปได้น้อย แต่ในทางปฏิบัติแล้วควรสนับสนุนให้ครูใช้วิธีประเมินผลหลาย ๆ วิธี จะช่วยให้สามารถประเมินผลได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ชารี มดีศรี (2527) ที่ว่า "การประเมินผลควรใช้กลวิธีหลาย ๆ วิธี" และผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากคือ ได้นำผลการประเมินการเรียนการสอนมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนางานในโรงเรียน จากการนิเทศติดตามผลในโรงเรียนพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้นำเอาข้อมูลหรือผลการประเมินการเรียนการสอนมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนางานในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่อยู่แล้วในทางปฏิบัติ จะเห็นได้จากแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนหรือแผนพัฒนาระยะ 5 ปี มีการนำเอาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาเป็นข้อมูลในการวางแผนและจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ทางโรงเรียนประสบอยู่ทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิคมวิไล นิคำวัฒนานันท์ (2532) พบว่า การเตรียมการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนการนิเทศและการสอนเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีโดยผู้บริหาร

ด้านการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนมาแล้ว 1 - 2 ปีกับที่เปิดสอนมาแล้ว 3 - 4 ปี

ทุกด้านมีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกันในระดับ .01 ยกเว้นด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบการเรียนการสอนและด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 25) ทั้งนี้เพราะระบบการเรียนการสอน เอกสารหลักสูตร ฯลฯ จะถูกกำหนดเป็นมาตรฐานและมีหลักเกณฑ์อันเดียวกันในระดับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การปฏิบัติงานจึงไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครูในแต่ละโรงเรียนจะมีการบริการพิเศษแก่ครูไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพสิ่งแวดล้อมระบบบริหารการดำเนินงานในเรื่องนี้มีปัจจัยพื้นฐานอันเดียวกันเช่น การจัดบริการในด้านนั้นทนทางการสุขภาพอนามัยและวิชาการ จะได้รับสิ่งที่เหมือนกันหรือคล้าย ๆ กันเสมอทุกโรงเรียน ตัวอย่างเช่น

การบริการด้านสุขภาพอนามัยไม่ว่าครูหรือนักเรียนได้รับบริการจากโรงพยาบาลหรือสาธารณสุขใน
 ท้องที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่เสมอกันและในเรื่องเดียวกันไม่ว่าจะเป็น ทันทสุขภาพ การป้องกันไข้เลือด
 ออก เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกนก ชำนาญเพชร (2530) ที่พบว่า งานด้านการ
 เรียนการสอน โรงเรียนจัดทำหลักสูตรวิชาชีวะหรือวิชาเลือกให้เหมาะสมกับท้องถิ่น การบริการ
 เอกสารให้ครูศึกษาเอง การพัฒนาความรู้ทางวิชาการ มีปัญหาอุปสรรคน้อยมากในโรงเรียนและ
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2537) พบว่า ผู้บริหารและครูวิชาการมีทัศนะ
 เกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประม
 ติศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 คือ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน และ
 ด้านการวัดและประเมินผล

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

โดยส่วนรวมมีปัญหาอุปสรรคเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการประชุมพิเศษครูใหม่ไม่มีปัญหาอุป
 สรรค ที่มีปัญหาอุปสรรคมากที่สุดคือ การขาดงบประมาณในการดำเนินงานในแต่ละด้านไม่เพียงพอ
 อาทิเช่น ด้านการพัฒนาหลักสูตร (ขาดงบประมาณในการจัดทำหรือจัดหาเอกสารหลักสูตร ร้อยละ
 23.07) ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ (งบประมาณไม่เพียงพอ ร้อยละ 61.70) ด้านการจัดฝึกอบรม
 ของครู (ขาดงบประมาณในการจัดฝึกอบรม ร้อยละ 54.89) ด้านบริการพิเศษแก่ครู (ขาดงบประ
 มาณ ร้อยละ 100) และด้านการประเมินผล (ขาดงบประมาณในการสร้างเครื่องมือวัด ร้อยละ
 33.03) จะเห็นว่า ถึงแม้จะขาดงบประมาณในการดำเนินงานในจำนวนร้อยละที่ค่อนข้างสูงก็ตาม
 โดยเฉพาะด้านการบริการพิเศษแก่ครู ร้อยละ 100 แต่อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานนิเทศภายใน
 โรงเรียนก็ยังสามารถดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะมีหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับ
 การประสานงานจนสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ โดยเฉพาะเรื่อง สุขภาพอนามัย ซึ่งได้รับความ
 ช่วยเหลือติดตามการดำเนินงานจากโรงพยาบาลและสาธารณสุขในเรื่องนี้อยู่แล้ว นอกจากนี้ปัญหา
 อุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีปัญหารองลงมาคือ
 การขาดบุคลากรในการปฏิบัติงานเกือบทุกด้าน และบุคลากรเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นครูและผู้บริหาร
 ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร ร้อยละ 21.56 การวัดและประเมินผล ร้อยละ 31.43
 ขาดการนิเทศติดตามผล ร้อยละ 17.02 สื่ออุปกรณ์บางอย่างครูใช้ไม่เป็น ร้อยละ 38.30 ซึ่ง
 จะเห็นว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลอ จันทรกุล (2524) ที่พบว่า ปัญหาการนิเทศการศึกษา
 คือ ขาดงบประมาณ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2537) พบว่า ปัญหา
 การนิเทศงานวิชาการตามอันดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยคือ การนิเทศงานไม่เป็นระบบ ขาด
 งบประมาณและวัสดุการศึกษา ครูมีงานอื่นมากกว่างานสอน ขาดความรู้ในการนิเทศ เป็นต้น และ

ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย อภัยพานิช (2536) พบว่า การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาที่มีปัญหาออกไปหาน้อยคือ ด้านการพัฒนาคู่มือและการสอน สื่อการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การอำนวยความสะดวกและบริการอื่น และการประเมินผลการสอน

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอันประกอบไปด้วย ผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในระดับจังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1. **ด้านการพัฒนาหลักสูตร** ผู้ปฏิบัติงานนิเทศฯ ในโรงเรียนควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้อยู่เสมอ และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ให้คำแนะนำตลอดทั้งคอยติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน
2. **ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน** ควรแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้มากขึ้น และจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในด้านการไปทัศนศึกษา หรือไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านจัดการเรียนการสอน หรือการนิเทศภายในโรงเรียน
3. **ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์** ควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน ด้วยการประสานงานกับศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนหรือศูนย์วิชาการจังหวัด รวมทั้งการให้ความรู้ในการใช้ การผลิต และบำรุงรักษาสื่ออุปกรณ์ด้วย
4. **ด้านการบริหารงานบุคลากร** ควรจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนและงานที่ปฏิบัติ เช่น การจัดครูเข้าสอนให้ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัด ฯลฯ
5. **ด้านการจัดฝึกอบรมของครู** จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครู เช่น จัดไปศึกษาดูงาน จัดหาวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาให้ความรู้แก่ครู ฯลฯ
6. **ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่** ควรมีการนิเทศการสอนและมีการประเมินแผนงานหรือโครงการปฐมนิเทศครูใหม่ทุกปี
7. **ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก** สืบหาความคิดเห็นของครูและหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และมีการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมทางด้านจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก
8. **ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู** จัดกิจกรรมในด้านสวัสดิการให้มากขึ้นและมีการประเมินโครงการทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดโครงการนั้น ๆ

9. **ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน** ควรเชิญผู้นำท้องถิ่น คณะกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานหรือโครงการด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และประเมินโครงการ
10. **ด้านการประเมินผล** ควรนำผลการประเมินการเรียนการสอนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาปรับปรุงพัฒนางานต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และสนับสนุนให้มีการใช้วิธีประเมินผลหลาย ๆ วิธี
11. **ข้อมูลจากตารางที่ 14** สรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศของผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั้ง 10 ด้าน จะเห็นว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะปฏิบัติงานในเชิงงานปกติแทนที่จะพิจารณาความสำคัญและความจำเป็นก่อนหลังในเชิงวิชาการ ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาควรแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานด้วยการเน้นการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้มากขึ้น และควรจัดให้มีการประชุมวิชาการในโรงเรียน เพื่อพิจารณาความจำเป็น ความสำคัญก่อนหลังในเชิงวิชาการ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้วยการดูถึงความแตกต่างด้านความคิดเห็นของผู้บริหารในตำแหน่งต่าง ๆ คือผู้อำนวยการ โรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อดูการปฏิบัติงานของผู้บริหารในแต่ละตำแหน่ง และจะได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบหลักการและแนวปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอื่น ๆ
3. ศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานขยายโอกาสทางการศึกษา
4. ผลการวิจัยพบว่า ระบบการเรียนการสอนยังเป็นปัญหาอยู่มากประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาที่ยังไม่ค่อยคุ้นเคยกับระบบการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา จึงควรศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ หรือรายวิชาอื่น ๆ ที่ครูประถมศึกษาไม่ค่อยคุ้นเคย
5. จากระบบการบริหารการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาแตกต่างจากระบบหลักสูตรประถมศึกษา และข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารและครูไม่ค่อยเข้าใจในหลักสูตรมัธยมศึกษา จึงควรวิจัยเรื่องระบบการบริหารการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เช่น การจัดการเรียน การแนะแนวการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภู่งประเสริฐ "ความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับความสูญเปล่าในระดับประถมศึกษา " การศึกษาแห่งชาติ 3 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527) หน้า 19 - 26
- กรรณก ชำนาญเพชร "การศึกษาการจัดงานนิเทศของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530
- กิติมา ปรีดีดิลิก การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์อักษรพิมพ์ 2532
- ชลอ จันทรกุล "บทบาทการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดตรัง" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524
- ชัดเจน ไทยแท้ "สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527
- ชารี มณีศรี การนิเทศการศึกษา กรุงเทพมหานคร อมรการพิมพ์ 2527
- ธวัชชัย อู่พานิช "การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2536
- นิตยา ปรีชาหาญ "การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523
- นิพนธ์ ไทยพานิช การนิเทศแบบคลีนิก พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์กราฟิควารด์ 2529

- บรรจง ชูสกุลชาติ "การศึกษาขั้นพื้นฐาน" วารสารการศึกษาแห่งชาติ (เมษายน - พฤษภาคม 2532) หน้า 4
- บรรเทา กิตติศักดิ์ การนิเทศพฤติกรรมการสอนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร รุ่งศิลป์การพิมพ์ 2526
- เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนมัธยมศึกษา หน่วยที่ 10 พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช 2528
- ประคอง กระณสูตร สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร บรรณกิจ 2525
- แผนงาน, กอง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับและโรงเรียนสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ม.ท.ป. 2534
- พนม พงษ์ไพบูลย์ "การจัดการศึกษาในอนาคต" วารสารการศึกษาแห่งชาติ (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2532) หน้า 17
- พนัส หันนาคิมทร์ หลักการบริหารโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2523
- พิมพ์ใจ นิศาวัฒนานันท์ "การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ "การศึกษาไทยในอนาคต : ถึงเวลาของการศึกษานำกระแส" วารสารการศึกษาแห่งชาติ (ตุลาคม 2532) หน้า 25
- ภิญโญ สาธร การบริหารการศึกษา กรุงเทพมหานคร ศ.ส.การพิมพ์ 2523
- ยง วัชวัลคุ การนิเทศการศึกษา กรุงเทพมหานคร ชัยศิริการพิมพ์ 2524

- รุ่ง แก้วแดง เอกสารชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1
กรุงเทพมหานคร รุ่งศิลป์การพิมพ์ 2527
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพ
มหานคร สำนักพิมพ์ศึกษาพร 2527
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ หลักการนิเทศการศึกษา กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2525 (อัดสำเนา)
- หลักการนิเทศการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2530
- วิจิตร ภัคดิรัตน์ เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 9 พิมพ์ครั้งที่ 9
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2531
- วิจิตร วรุตบางกูร "การนิเทศภายในโรงเรียน"เอกสารประกอบคำบรรยายในการประชุมผู้
บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2526
- วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกุล กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และสุพิชญา ธีระกุล การนิเทศการศึกษา
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร นิฆเณศ 2519
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการใน
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พิมพ์ครั้งที่ 1
2533
- คู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร
ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.เอ็น.ที. 2535
- สงัด อุทรานันท์ การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
วงเดือนการพิมพ์ 2526

- สัจด์ อุทรานันท์ "การนิเทศภายในโรงเรียน" เอกสารประกอบคำบรรยายสัมมนาการนิเทศ
การศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาคบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย 2527
- สมเด็จ หาญกุดตุ้ม "ปัญหาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6" กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 2537
- สามัญศึกษา, กรม การนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง 2532 (อัดสำเนา)
- แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนตามรูปแบบการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา 2534
- สาย ภาณุรัตน์ หลักการนิเทศการศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา 2517
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2528
- การนิเทศภายในโรงเรียน 2529 (อัดสำเนา)
- การบริหารงานบุคคลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภา 2530
- การนิเทศภายในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศก์ 2533 ก
(อัดสำเนา)
- แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535 - 2539) ระดับก่อนประถม
ศึกษาและประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2533 ข
- แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2535 กรุงเทพมหานคร
บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด 2535
- สุชาวดี สุกโตษะ "พัฒนาการประถมศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ" มิตรครู 26 สัมภาษณ์
6 พฤศจิกายน 2527

- สุชาติ ศรีสุวรรณ " การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเลย " วิทยานิพนธ์ปริญญาครุ
ศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528
- อาคม จันทสุนทร "การนิเทศภายในโรงเรียน" วารสารสามัญศึกษา (สิงหาคม 2519) หน้า 45
- อำนาจ สุนันตะ " ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้โครงการ
นำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในจังหวัดเชียงใหม่" ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษา
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535
- อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ กิงคารวัฒน์ หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายใน
สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองสำนึกการพิมพ์ 2528
- เอนก แยมบาน "การศึกษางานการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา เขตการศึกษา 12" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาล
งกรณ์มหาวิทยาลัย 2530
- Briggs, T.H. and J. Joseph. Improving Instruction Through Supervision.
New York: MacMillan. Company, 1952.
- Bullis, E.W. "Perception of Elementary School Principals Concerning
Their Role in Supervision", Dissertation Abstracts International.
41, October 1980.
- Burton, W.H. and L.J. Brueckner. Supervision : A Social Process. New York:
Appleton Century - Croft, Inc, 1955.
- Harris, B.M. Supervision Behavior in Education. Englewood Cliffs, New
Jersey : Prentice - Hall, Inc, 1985.
- Lucio, W.H. and J.D. Mc Neil. Supervision and Synthesis of Thought and Action.
New York: McGraw - Hill, Inc, 1969.

Neagley, R.L. and D.N. Evans. Handbook for Effective Supervision of Instruction. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall, Inc, 1964.

Spears, H. Improving the Supervision of Instruction. New York: Prentice - Hall, Inc, 1967.

Wiles, K. Supervision for Better Schools. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall, Inc, 1967.

Yamane, Taro. Statistics An Introductory Analysis. Singapore: Times Printers, 1973.

חברות

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์แพรวพรรณ ดีอาษา
ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
2. อาจารย์จีรวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา
ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
3. อาจารย์สมเกียรติ รัตนวิฑูรย์
ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
4. อาจารย์คงไคย เรืองเดช
ศึกษานิเทศก์ 6 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน
5. อาจารย์ประสงค์ ช่างเงิน
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนศรีเสริมกสิกร
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองน่าน
6. อาจารย์สมหวัง เชื้อนแก้ว
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแม่จริม
7. อาจารย์ทัศนียา ไชยสมบัติ
ครูใหญ่โรงเรียนบ้านน้ำพาง
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่จริม

104
(สำเนา)
ครุฑ

ที่ ทม 1307 / ว 029

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

24 สิงหาคม 2538

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายถนอม คักดาศรี นักศึกษาหลักสูตร ปริญญาโท ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขา ฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ เพิ่มเติมนักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขา ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบ
คุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ธีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุรยา

(นายธีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุรยา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร. 5032121 - 4 ต่อ 3524 - 6 โทรสาร. 5033567

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิทยานิพนธ์

(สำเนา)

ครุฑ

ที่ ทม 1307 / 1333

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำบลบางนุด อำเภอปากเกล็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

25 สิงหาคม 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 (น่าน,แพร่,ลำปาง,และเชียงใหม่)

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายถนอม คักดาศรี นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 "ซึ่งได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 8 (น่าน,แพร่,ลำปาง, เชียงใหม่) จำนวน 249 คน โดยจะดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 1-30 กันยายน 2538 เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จึงขอความอนุเคราะห์ให้นายถนอม คักดาศรี ดำเนินการเก็บข้อมูลตามความประสงค์ด้วย จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณท่านมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

ธีรยุทธ เสนิงค์ ณ อยุธยา

(นายธีรยุทธ เสนิงค์ ณ อยุธยา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร. 5032121 - 4 ต่อ 3524 - 6

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

" การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ "

เขตการศึกษา 8

สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกตอน ทุกข้อความคิดเห็นและเป็นข้อเท็จจริงให้มากที่สุด
3. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่กระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของท่านแต่ประการใด
4. ข้อมูลที่ท่านตอบ จะเก็บไว้เป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อประมวลผลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ถนอม คักดาศรี

(นายถนอม คักดาศรี)

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ตอนที่ 1

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ๐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ๐ ชาย
 ๐ หญิง

2. อายุ ๐ 30 ปีลงไป ๐ 31 - 40 ปี
 ๐ 41 - 50 ปี ๐ 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา ๐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ๐ ปริญญาตรี
 ๐ ปริญญาโท ๐ อื่น ๆ

4. ตำแหน่งหน้าที่
 ๐ ผู้บริหาร โรงเรียน
 ๐ ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน
 ๐ ครูวิชาการ โรงเรียน

5. ประสบการณ์ (การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น)
 ๐ 1 - 2 ปี
 ๐ 3 - 4 ปี

ตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

คำชี้แจง ในการตอบแบบสอบถามนี้ ขอให้ท่านพิจารณาข้อความที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานนิเทศ
การศึกษาภายในโรงเรียนในแต่ละข้อ แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่ง
ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ตามความเป็นจริง โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา
ดังนี้ การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาที่ปฏิบัติจริง หมายถึง ความเป็นจริงในการ
ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้ปฏิบัติงานนิเทศ

4	หมายถึง	ปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด
3	หมายถึง	ปฏิบัติงานในระดับมาก
2	หมายถึง	ปฏิบัติงานในระดับน้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน			
		4	3	2	1
	1. <u>ด้านการพัฒนาหลักสูตร</u>				
1.	วางแผนงานหรือโครงการทางด้านการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน				
2.	มอบหมายบุคลากรหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านพัฒนาหลักสูตร				
3.	ช่วยเหลือครูให้มีความรู้ความเข้าใจ นโยบาย จุดหมาย หลักการ โครงสร้างและเกณฑ์การใช้หลักสูตร				
4.	จัดหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น				
5.	จัดหาหรือจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เช่น แนวการใช้หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน ไว้สำหรับศึกษาค้นคว้า				

ข้อที่	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน			
		4	3	2	1
6.	ส่งเสริมให้มีการประชุมและเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร				
7.	เชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้คำแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร				
8.	ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ				
	2. ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน				
1.	ให้ครูทำกำหนดการสอน แผนการสอนหรือบันทึกการสอนและสอนตาม แผนการสอนหรือบันทึกการสอน				
2.	ให้ความรู้แก่ครูในการวางแผนปฏิบัติการสอนแต่ละกลุ่มวิชาก่อนเปิด ภาคเรียน				
3.	ประชุมสัมมนาเพื่อสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการในการเรียน การสอนและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข				
4.	แนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการ เรียนการสอน				
5.	สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนอยู่เสมอ				
6.	ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน				
7.	ร่วมกันจัดตารางสอน โดยมีจำนวนคาบเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มวิชา ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้				
8.	ส่งเสริมและดำเนินการให้ครูจัดชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศให้ เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอน				
9.	แนะนำให้ครูใช้เทคนิคการเสริมแรง ทักษะกระบวนการกลุ่มมาใช้ ในการเรียนการสอน				
10.	สนับสนุนให้ครูวิเคราะห์วิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและพัฒนา การของนักเรียน				
11.	จัดให้ครูที่สอนในระดับเดียวกันหรือวิชาเดียวกันมาประชุมวางแผน การสอนร่วมกัน ปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ ๆ				
12.	ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานวิธีสอนใหม่ ๆ จากครูในโรง เรียนอื่น ๆ				

ข้อที่	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน			
		4	3	2	1
13.	สังเกตและติดตามการประเมินผลทุกชั้นเรียน				
14.	มีหลักฐานการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนไว้ทุกห้องเรียน				
15.	สรุปและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษาทุกปี				
	3. <u>ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์</u>				
1.	จัดหา จัดทำสื่อการสอนให้ตรงตามกิจกรรมการเรียนการสอน				
2.	เสนอและประชาสัมพันธ์รายการสื่อการสอนและสถานที่ศึกษาค้นคว้า ให้ครูได้เลือกและทราบแหล่งของสื่อที่จะใช้				
3.	จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน				
4.	สนับสนุนให้มีการสาธิตหรือแนะนำวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน และให้นำวัสดุท้องถิ่นมาผลิตเป็นสื่ออุปกรณ์การสอน				
5.	วางแผนการให้บริการวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน				
6.	มีกระบวนการจัดหา เก็บรักษาซ่อมบำรุง การยืมสื่อการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ				
7.	ติดตามดูแลและประเมินผลการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์อยู่เสมอ ๆ				
	4. <u>ด้านการบริหารงานบุคลากร</u>				
1.	วางแผนงานหรือโครงการด้านบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนให้ สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน โครงการของกลุ่มโรงเรียน สปอ./ก. สปจ. และสปช.				
2.	จัดทำโครงการไปศึกษาดูงานหรือทัศนศึกษาของโรงเรียน				
3.	จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นันทนาการกีฬา ทักษะการทำงานเป็นทีม เป็นต้น				
4.	จัดประชุม อบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มสมรรถภาพการสอนของครู				
5.	ให้ครูประเมินผลความก้าวหน้าด้านการปฏิบัติงานของตนเอง ตลอด จนเจตคติในการปฏิบัติงาน				

ข้อที่	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน			
		4	3	2	1
6.	ติดตามและประเมินผลด้านการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน				
	5. <u>ด้านการจัดฝึกอบรมของครู</u>				
1.	จัดให้มีการแนะนำข้อมูล ข่าวสารทางวิชาการแก่ครูในโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ				
2.	สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะ และศึกษาต่อ เข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ				
3.	สังเกตและวิเคราะห์ความสามารถจากการแสดงออกทางวิชาการ ของครู				
4.	จัดประชุมสัมมนาครู เป็นระดับชั้นและรายวิชาอย่างสม่ำเสมอ				
5.	นำผลการประเมินด้านการบริหารบุคลากรมาใช้ในการฝึกอบรมของครู				
	6. <u>ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่</u>				
1.	วางแผนงานหรือโครงการด้านปฐมนิเทศครูใหม่ และมีการประเมิน ผลแผนงานหรือโครงการ เมื่อสิ้นปีการศึกษา				
2.	แนะนำให้ครูใหม่หรือที่ย้ายมาใหม่ ได้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียน ชุมชนและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชนให้ทราบ				
3.	ให้หัวหน้าสายวิชาหรือครูที่มีผลงานสอนดีเด่นเป็นที่เลื่อง คอยช่วย เหลือชี้แนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน				
4.	สังเกตความสามารถของครูใหม่หรือที่ย้ายมาใหม่ในด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน				
	7. <u>ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก</u>				
1.	ได้มีการมอบหมายบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบงานด้านการจัดหา สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน				
2.	สำรวจ จัดทำสถิติข้อมูล ความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก				

ข้อที่	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน			
		4	3	2	1
3.	จัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า				
4.	สนับสนุนให้ครูและนักเรียนช่วยกันพัฒนา ปรับปรุงบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ				
5.	จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้เหมาะสมและอำนวยความสะดวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ				
6.	ติดตามและประเมินผลด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสบายภายในโรงเรียนเป็นประจำทุกปี				
8.	<u>ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู</u>				
1.	สำรวจความต้องการของบุคลากรแล้วนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงแผนงานหรือโครงการด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครูให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน โครงการของกลุ่ม ร.ร. สปอ./ก. สปจ. และ สปช.				
2.	จัดทำคู่มือปฏิบัติงานหรือปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปี				
3.	จัดบริการแก่ครูในด้านนันทนาการ สุขภาพอนามัย และด้านวิชาการของครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ				
4.	ติดตามและประเมินผลการจัดบริการพิเศษแก่ครูทุกปี				
9.	<u>ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน</u>				
1.	สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูสำรวจข้อมูลแล้วนำไปจัดทำแผนงานหรือโครงการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน				
2.	จัดกิจกรรมแจ้งข่าวสารและประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่เสมอ ๆ				
3.	สนับสนุนให้ครูนำบุคลากรในห้องเรียนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านมาเป็นวิทยากรพิเศษในการเรียนการสอน				

ข้อที่	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน			
		4	3	2	1
4.	จัดให้มีการนิเทศครูเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลด้านการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน				
5.	จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยปี ละ 1 ครั้ง				
	10. <u>ด้านการประเมินผล</u>				
1.	ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินผลอย่าง ชัดเจน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดกิจกรรมใน การประเมินผลการเรียนการสอน				
2.	ได้นำผลการประเมินผลการเรียนการสอนมาเป็นข้อมูลในการปรับ ปรุงพัฒนางานในโรงเรียนอยู่เสมอ				
3.	แต่งตั้งและมอบหมายงานด้านการประเมินผลให้มีผู้รับผิดชอบเป็น ลายลักษณ์อักษร				
4.	โรงเรียนจัดทำสรุปรายงานผลการจัดการศึกษาและการประเมินผล เป็นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา				
5.	ติดตามและประเมินผลด้านการประเมินผลการเรียนการสอนของครู ทุกสัปดาห์				

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานนิเทศ
การศึกษาภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานในเทศ	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----
2. ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----
3. ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----
4. ด้านการบริหารงานบุคลากร	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----
5. ด้านการจัดฝึกอบรมของครู	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----
6. ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----
7. ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----
8. ด้านการบริการพิเศษแก่ครู	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----
9. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----
10. ด้านการประเมินผล	
1. -----	1. -----
2. -----	2. -----

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2527 : 59)
โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ
(2527 : 64) โดยใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	\sum	แทน	ผลรวม
	N	แทน	จำนวนอัตราแบบสอบถาม
	x	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	N - 1	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3. การหาค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบ t - test
 ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2527 : 85) โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(N_1 - 1)S_1^2 + (N_2 - 1)S_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \left[\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right]}}$$

- เมื่อ \bar{X}_1 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 \bar{X}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
 N_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 N_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
 S_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

4. สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์และค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ .05 (Yamane, 1973 : 1088 - 1089)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ค่าความคลาดเคลื่อน
 เท่ากับ .05

รายชื่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 (กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 83 โรงเรียน

ที่เปิดสอนปีการศึกษา 2536 - 2537

ที่เปิดสอนปีการศึกษา 2533 - 2535

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน จำนวน 17 โรงเรียน

1. โรงเรียนบ้านน้ำครกใหม่	1. โรงเรียนบ้านหาดเค็ด
2. โรงเรียนบ้านวังตาว	2. โรงเรียนบ้านน้ำเกี๋ยน
3. โรงเรียนบ้านนาเรือง	3. โรงเรียนบ้านถืมตอง
4. โรงเรียนบ้านปางสนุก	4. โรงเรียนบ้านทุ่งน้อย
5. โรงเรียนชุมชนบ้านอ้อย	5. โรงเรียนบ้านไชยสถาน
6. โรงเรียนบ้านนางค์	6. โรงเรียนบ้านผาสิงห์
7. โรงเรียนบ้านน้ำปาย	7. โรงเรียนชุมชนบ้านดอนตัน
8. โรงเรียนชุมชนบ้านนาทะนุง	8. โรงเรียนบ้านก้อ
9. โรงเรียนบ้านสกาตเหนือ	

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ จำนวน 15 โรงเรียน

1. โรงเรียนบ้านปลากั้ง	1. โรงเรียนบ้านเหล่า
2. โรงเรียนวัดศรีดอก	2. โรงเรียนบ้านนาพูน
3. โรงเรียนบ้านสุพรรณ	3. โรงเรียนบ้านแม่หลาย
4. โรงเรียนบ้านนาอู่หนอง	4. โรงเรียนบ้านปางท่าข้าม
5. โรงเรียนบ้านห้วยไร่	5. โรงเรียนบ้านน้ำริน
6. โรงเรียนบ้านเขื่อนสุนทร	6. โรงเรียนบ้านป่าคาปาม่วง
7. โรงเรียนบ้านแม่ปาน	7. โรงเรียนบ้านปางป่าหวาย
	8. โรงเรียนบ้านดอนแก้ว

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง จำนวน 18 โรงเรียน

1. โรงเรียนชุมชนบ้านนาไผ่	1. โรงเรียนบ้านศรีดอนมูล
2. โรงเรียนบ้านต๋อ	2. โรงเรียนบ้านทุ่งฮั่ว
3. โรงเรียนบ้านต้นธง	3. โรงเรียนบ้านปางยางคก
4. โรงเรียนบ้านสบพลิง	4. โรงเรียนบ้านสบมาย
5. โรงเรียนบ้านไผ่งาม	5. โรงเรียนบ้านทุ่งฝาง
6. โรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี	6. โรงเรียนบ้านป่าตัน
7. โรงเรียนบ้านทุ่งหนองข้าม	7. โรงเรียนบ้านแม่ตีบ
8. โรงเรียนบ้านแจ้คอน	8. โรงเรียนบ้านวังพร้าว
9. โรงเรียนบ้านหัวยมะเกลือ	9. โรงเรียนบ้านสบป่าด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 33 โรงเรียน

1. โรงเรียนบ้านโป่งน้อย	1. โรงเรียนบ้านหนองอาบช้าง
2. โรงเรียนบ้านทุ่งข้าวพวง	2. โรงเรียนบ้านหัวยุงกลาง
3. โรงเรียนบ้านป่าเสร์	3. โรงเรียนบ้านดอนปิน
4. โรงเรียนห้วยเขียน	4. โรงเรียนวัดห้วยทราย
5. โรงเรียนบ้านตาลเหนือ	5. โรงเรียนชุมชนบวกรกน้อย
6. โรงเรียนชุมชนบ้านโป่ง	6. โรงเรียนวัดสิงห์คำ
7. โรงเรียนบ้านบ่อแก้ว	7. โรงเรียนชุมชนวัดท่าเตื่อ
8. โรงเรียนบ้านหนองไคร้	8. โรงเรียนชุมชนบ้านเมืองงาย
9. โรงเรียนชุมชนวัดศรีคำชมพู	9. โรงเรียนบ้านแม่โป่ง
10. โรงเรียนบ้านสันป่าสัก	10. โรงเรียนบ้านแม่ข่า
11. โรงเรียนบ้านบวกรัก	11. โรงเรียนบ้านนาบุญไหล่งขอด
12. โรงเรียนบ้านละลวงนอก	12. โรงเรียนบ้านสันคะมอก
13. โรงเรียนชุมชนบ้านคาย	13. โรงเรียนบ้านแม่บึง
14. โรงเรียนบ้านแม่นาจร	14. โรงเรียนบ้านบ่อหลวง
15. โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ 2	15. โรงเรียนวัดศรีดอนชัย
16. โรงเรียนบ้านกวน	16. โรงเรียนวัดห้วยแก้ว
	17. โรงเรียนบ้านสบเปิง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายถนอม สักดาศรี
เกิด	21 เมษายน 2500
อายุ	39 ปี
การศึกษา	ปริญญาตรี ศึกษาศตรบัณฑิต (ศษ.บ.) วิชาเอก ประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง	ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน
ที่อยู่ปัจจุบัน	250 หมู่ 4 ตำบลคู้ใต้ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน 55000